

HORN

Montering | Vedligeholdelsesvejledning

Massiv

... kvalitet hele vejen igennem

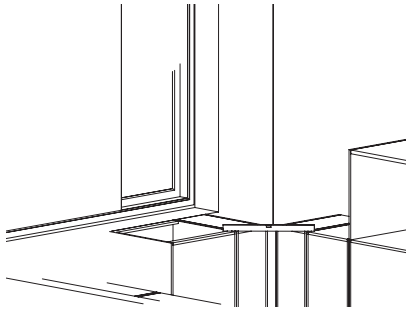
Indholdsfortegnelse:

- Afsnit 1 Planering af støtteflader
- Afsnit 2 Montering af supplerende støtteflader
 - 2.1 Støtteflader ved hjørneløsninger, samlinger mm.
 - 2.2 Understøtning i forkant ved underlimet vask
 - 2.3 Understøtning af fritliggende pladestykker
- Afsnit 3 Prøve oplægning og for boring for samling
- Afsnit 4 Forberedelse for befæstning
 - 4.1 Befæstning af samling
 - 4.2 Befæstning af pladens ender
 - 4.3 Yderligere befæstigelse i bredderetningen
 - 4.4 Befæstigelse i længderetningen
- Afsnit 5 Montering af fugtspærre
 - 5.1 Fugtspærring af pladens bagside
 - 5.2 Fugtspærring af pladens bagkant
- Afsnit 6 Opklodsning af plader ved oplægning
 - 6.1 Opklodsning af plader på skabe med fuld top
 - 6.2 Opklodsning af plader leveret som 60 mm. sarg løsning
 - 6.3 Opklodsning af plader leveret som 60 og 80 mm. bordplader
- Afsnit 7 Sammenspænding af bordplader
 - 7.1 Påføring af forsejlingsmateriale
- Afsnit 8 Befæstning/understøtning af samling
 - 8.1 Befæstning/understøtning af samling over skabe uden top
 - 8.2 Befæstning/understøtning af samling i nærheden af skabs sider
- Afsnit 9 Afrensning af overskydende forsejlingsmateriale
- Afsnit 10 Fastgørelse af bordpladen
- Afsnit 11 Udskæringer
 - 11.1 Afstand fra udskæring til ender/samling
 - 11.2 Resterende plademateriale i for- og bagkant
 - 11.3 Min. afstand imellem flere kogeplader
 - 11.4 Forholdsregler ved savning med stiksav
- Afsnit 12 Fugt- og varmebeholdelse af bordpladen
 - 12.1 Fugtspærring ved kondensafgivende dele
 - 12.2 Fugtspærring ved opvaskemaskine
 - 12.3 Fugt og varmebeskyttelse ved ovn, kogeplade mm.
- Afsnit 13 Montering af broløsninger
 - 13.1 Fastgørelse af broløsninger
 - 13.2 Afstivning af broer med frit spænd
 - 13.3 Forankring til gulv
- Afsnit 14 Vedligeholdelse af massivtræs bordplader
 - 14.1 Produktbeskrivelse
 - 14.2 Massivtræ i praksis
 - 14.3 Efterbehandling af natur- og hvidolierede bordplader
 - 14.4 Efterbehandling af sæbebehandlede bordplader (sæbelud)

Afsnit 1

Planering af støtteflader

En af forudsætning for at opnå en vellykket montering af bordplader er, at det underlag hvorpå bordpladerne monteres er plane og i vatter.

Afsnit 2

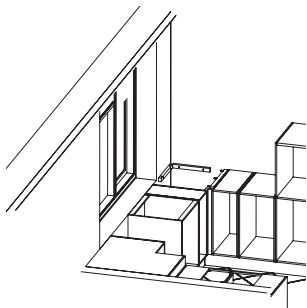
Montering af supplerende støtteflader

2.1 Støtteflader ved hjørneløsninger, samlinger mm.:

Sørg for at understøtningen er af en sådan beskaffenhed, at bordpladerne er støttede for hver 600 mm.

Er der områder som. F.eks ved hjørneløsninger, hvor skabene ikke kan fungere som understøtning, sørg da for at skrue understøtningslister på vægen for at stabilisere bordpladen.

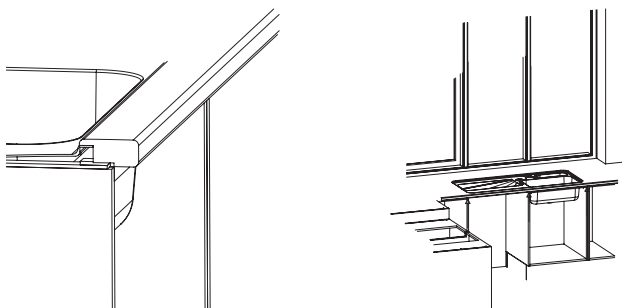
Sørg endvidere for, at eventuelle samlinger er understøttede i hele samlingens længde på nær bordpladens udhæng.

2.2 Understøtning i forkant ved underlimet vask

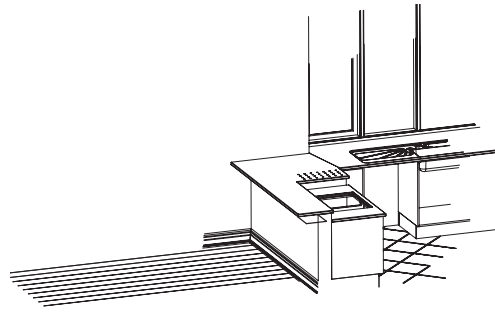
Ved plader der er monteret med underlimet vask, er det vigtigt at være opmærksom på, om pladens forkant kan nå ind og hvile på skabene.

Der er en ekstra udfræsning ved vasken hvori beslagene der holder vasken på plads er placeret. Denne kan være skyld i at pladen ikke kan komme til at hvile ordentligt. Hvis dette er tilfældet skal der laves en ekstra opklodsning på skabssiderne, således at pladen igen kan komme til at hvile forsvarligt.

2.3 Understøtning af fritliggende pladestykker

Plader der monteres med et frit udhæng der er bredere end 250 mm. skal altid understøttes med vinkelbeslag, T-jern el. lign.

Afsnit 3

Prøve oplægning og for boring for samlinger

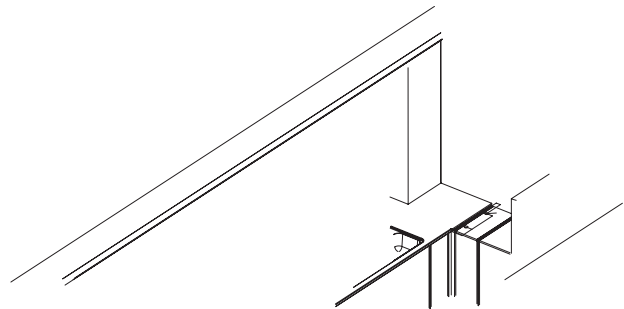
Oplæg bordplader og kontroller at mål på udhæng, smig, vinkler, udskæringer mm. passer.

Kontroller at der er luft for pladevandring.

Pladevandringen skal vurderes ud fra hvilken retninger pladen må vandre, samt hvilke klimaforhold der er på monteringsstedet. Monter dog aldrig plader med mindre end 5 mm. luft op imod væge, højskabe mm.

Kontroller ved samlinger, at der er adgang til udfræsningerne til samlebeslag på mindst en af de tilhørende bordplader.

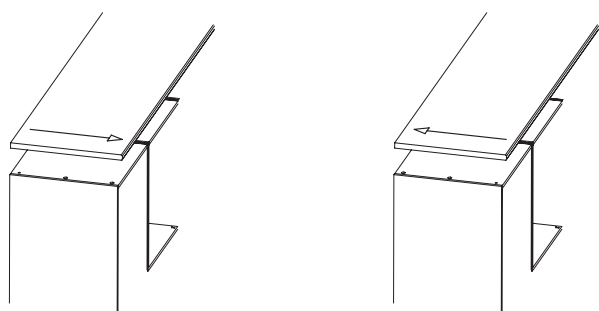
Ved manglende adgangsforhold ved f. eks top i skabene, afmærkes der for boring med ca. Ø 50 kopbor.

Afsnit 4

Forberedelse for befæstning

Inden der for bores for befæstning, er det vigtigt at der tages stilling til, hvilken vej træet ønskes at arbejde. Massive bordplader kan i visse træsorter og i ekstreme tilfælde, arbejde op imod 2 % i bredderetningen. Træet er bearbejdet under kontrollerede forhold, som svare til et normalt indeklima med en fugtighed på mellem 50-60 %. Under disse forhold vil træet typisk kunne arbejde omkring 1 %. Når det er besluttet hvordan pladen skal arbejde efter montagen skal der for bores for befæstigelse med hhv. Ø 5 og Ø 10 mm. bord. Nedenfor kan ses to skitser der viser hvilken betydning hullernes diameter har på pladens bevægelse.

4.1 Befæstning af samling:

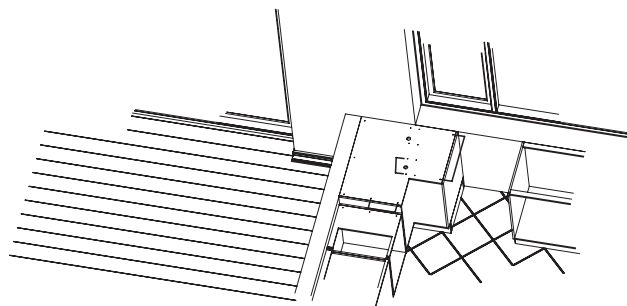
Begge plader der skal samles, skal befæstes til skabs top eller lign. Så tæt på selve samlingen som muligt. Endvidere skal pladerne fast skrues så langt ud imod for- og bagkant som muligt. Skuer i samlingens længde bør placeres med en indbyrdes max. afstand på ca. 150 mm.

4.2 Befæstning af plade ender:

Plade ender skal fastskrues så tæt på for- og bagkant som muligt. Endvidere bør pladen fastskrues med en max. skruer afstand på ca. 250 mm.

4.3 Yderligere befæstigelse i bredderetningen:

Yderligere fastskruring i pladens længderetning, skal foretages i både for – og bagkant. I bredderetningen skal plader fastskrues med en max. skruer afstand på ca. 500 mm.

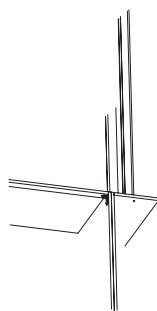
4.4 Befæstigelse i længderetningen:

I længderetningen bør det tilstræbes at den indbyrdes skruer afstand ligger omkring 600 mm., alle steder hvor skabene mm. tillader det.

Skrueafstanden i pladens længderetning bør aldrig overstige 900 mm.

På øvrige steder hvor det vurderes at skabs toppene ikke er stabile nok til fastskruring af bordpladen, som f.eks. ved skabe med sarg i toppen, bør der anvendes vinkelbeslag til forstærkning.

Vinkelbeslag bør ligeledes altid anvendes i de tilfælde, hvor der ved fastspænding skal udlignes pladekrumninger, også selv om der er top i skabene. Vinkelbeslagene er standard i Horns servicepakke.

Afsnit 5

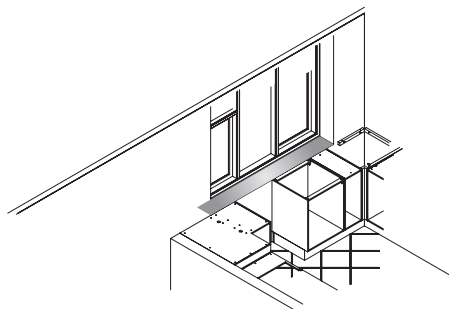
Montering af diverse fugtspærre

Foretag de nødvendige foranstaltninger for at undgå fugtskader på den monterede bordplade.

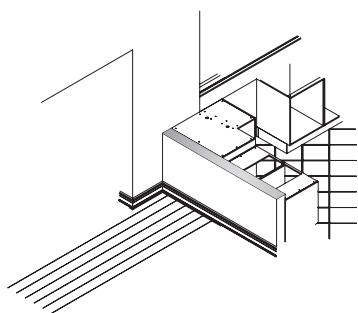
5.1 Fugtspærring af pladens bagside:

Følgende steder bør der monteres fugtspærre på pladens underside:

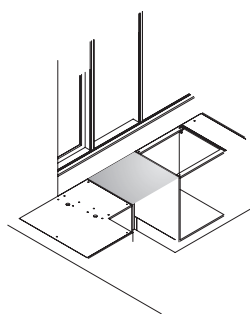
På steder hvor bordpladens bagside hviler på ydervæge.

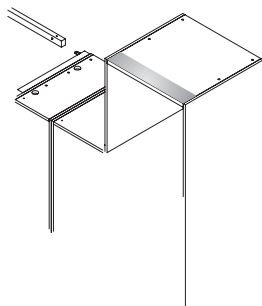
På steder hvor pladens bagside hviler på fugtige indervæge.

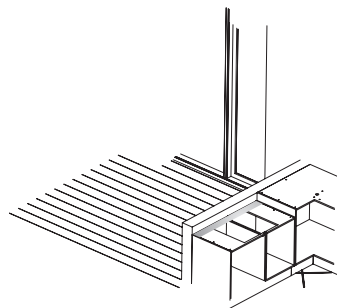
På plader som er monteret over opvaskemaskine (se også afsnit 12.2).

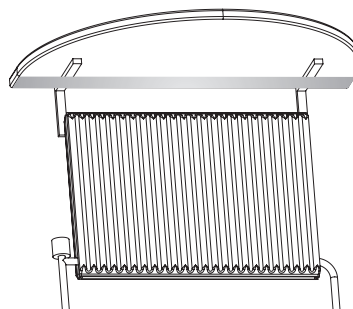
På plader som er monteret over ovn eller mikroovn (se også afsnit 12.3).

På plader som er monteret over kogeplade (se også afsnit 12.3).

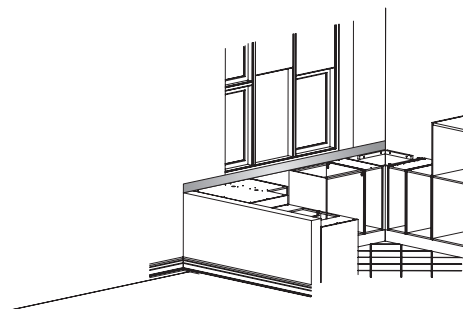
På plader der er monteret over radiator eller anden varmekilde.

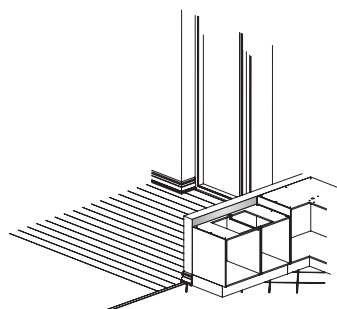
5.2 Fugtspærring af pladens bagkant:

Følgende steder bør der monteres fugtspærre på pladens bagkant:

På plader som monteres således at bagkanten støder op imod ydervæge.

På plader som monteres således at bagkanten støder op imod fugtige indervæge.

Afsnit 6

Opklodsning af plader ved oplægning

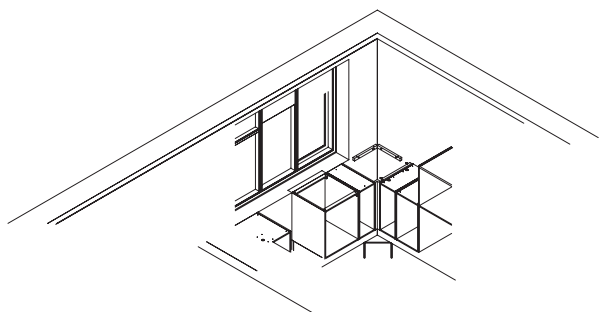
6.1 Opklodsning af plader på skabe med fuld top

Det er vigtigt at massive bordplader bliver monteret således at de konditioneres ens på begge sider. Hvis ikke dette er tilfældet kan bordpladerne med tiden begynde at krumme.

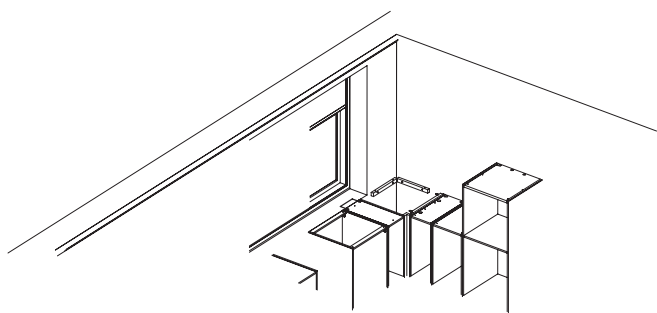
Derfor skal der i tilfælde hvor der er top i skabene eller anden understøtning som kan hindre luftcirkulation, etableres plads for dette.

Ved skabe med fuld top gøres dette nemt og forsvarligt ved at pladene opklodsnes på lister således at de løftes min. 3 mm. fra skabene.

Sørg ved opklodsning for, at pladerne bliver understøttet for hver 600 mm. i længderetningen. Og for så vidt muligt i hele pladens bredde.

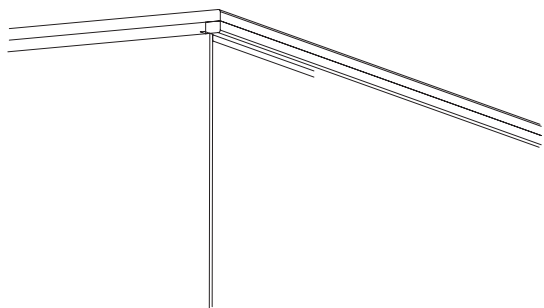
Foruden afstandslister skal der bores huller i den bagerste ende af skabskorpus for at sikre, at luften kan cirkulere. Hullerne anbefales boret ikke mindre end $\text{Ø } 25 \text{ mm}$ og med en indbyrdes afstand på ca. 200 mm.

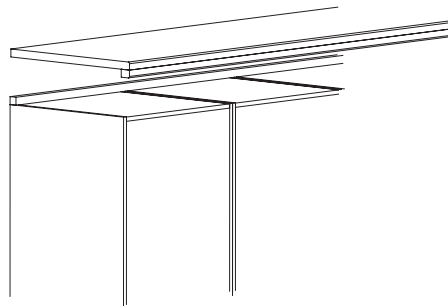
6.2 Opklodsning af plader leveret som 60 mm. sargløsninger.

Plader der levers som 60 mm. sargløsninger, vil blive leveret med spånpladelister som er beregnet til opklodsning af pladerne ved montagen.

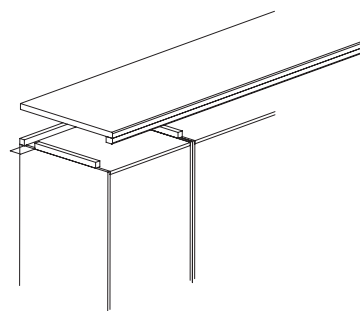
Ved oplægning skal det kontrolleres, at pladens sargkant kan nå ind og hvile på understøtningsfladen (skabskorpus) med ca. 10 mm.

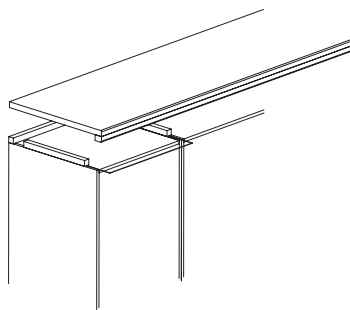
Pladen skal så vidt muligt understøttes hele vejen i pladens bagkant ved hjælp af opklodsningslisterne.

Anvend understøtningslisterne, således at pladen bliver understøttet for min. hver 50 mm. i bredderetningen. Dette gøres nemmest ved at placere understøtningslister på langs af alle skabssiderne.

De tværgående opklodsninger bør pålægges således at der er ca. 600 mm. imellem dem og afstanden bør ikke overstige 900 mm.

6.3 Opklodsning af plader leveret som 60 og 80 mm bordplader.

Plader som leveres som ægte 60 eller 80 mm bordplader skal opklodsnes efter de samme regler som er beskrevet i afsnittet om sargkanter. 60 og 80 mm. plader som standard produceret med påmonterede opklodsningslister, således at de burde være klar til at montere.

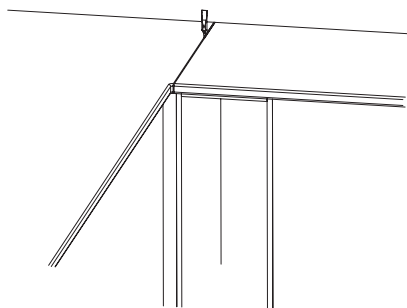
Vær dog opmærksom på reglerne i foregående afsnit, i de tilfælde hvor der foretages udskæringer i pladen som fjerner opklodsningslisterne

Afsnit 7

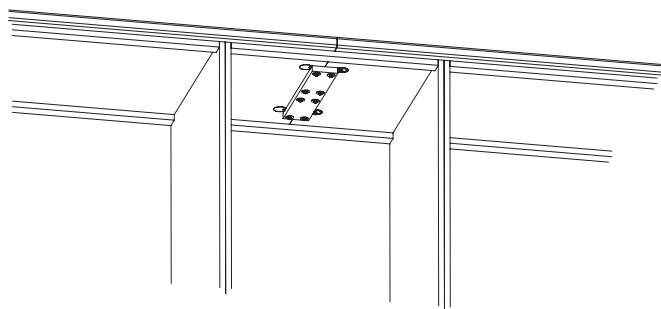
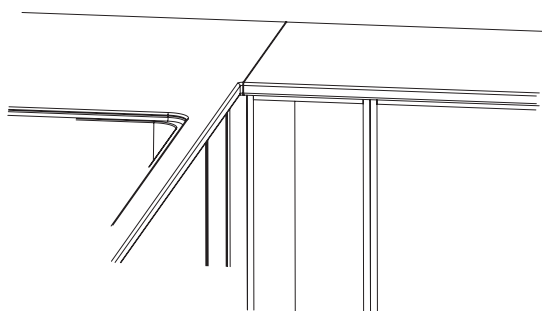
Sammenspænding af bordplader

7.1 Påføring af forsejlingsmaterialet:

Bordpladerne trækkes en 2-3 mm. fra hinanden. Det medsendte forsejlingsmateriale, fyldes herefter ned i samlingen, dvs. også ved forkanten og så langt som muligt, dog min. 40 mm, ind under pladen.

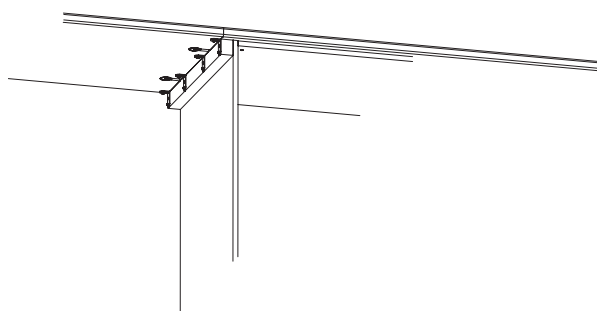

Spændebeslagene skal tilspændes inden forsejlingsmaterialet når at danne hinde, dette vil under normale omstændigheder være inden for et par minutter. Ved korrekt montage, skal smalfugemassen ved sammenspænding, blive presset ud i hele samlingens længde, samt ved forkanten.

8.2 Befæstning/understøtning af samlinger i nærheden af skabssider:

Bordpladesamlinger, der er monteret umiddelbart ved siden af en skabsside, kan fixeres ved at montere vinkelbeslag på en liste, som efterfølgende fastgøres på skabs siden.

Afsnit 8

Fastspænding/understøtninger af samlinger

Fastspænding af bordplader til skabe el. lign skal altid foretages med spændskiver. Der er meget store kræfter i en bordplade som ønsker at bevæge sig, og hvis der ikke anvendes spændskiver i f.eks en skabstop, vil skruehovedet kunne trækkes igennem denne. Bordpladesamlinger er ofte det sted hvor bordpladen kan give problemer på lang sigt. Sørg derfor altid for, at bordpladen er ordentligt fastspændt. Nedenfor er vist et par eksempler på, hvordan det evt kan gøres i de tilfælde, hvor samlingen ikke er placeret direkte over en skabsside.

8.1 Befæstning/understøtning af samlinger over skabe uden top:

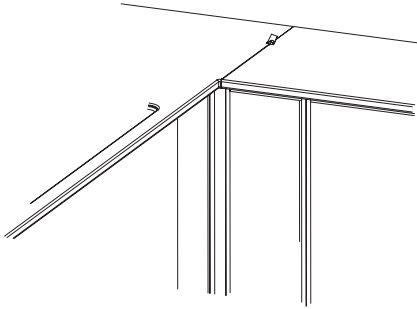
Ved bordpladesamlinger der ligger frit eller på skab uden fuld top, således at det ikke er muligt at lave en understøtning, som er direkte forbundet til faste hvilepunkter som væge, skabe eller lign, skal der anvendes samlingsklodser.

Afsnit 9

Afrensning af overskydende forseglingsmateriale

Overskydende forseglingsmateriale fjernes med, en ikke ridsende træklods ell. Afrensning af slør efter forsejlingsmaterialet, kan nemt foretages med vedligeholdelses olie. Olien fjernes straks så pladen fremstår tør.

Olien er standard i Horns servicepakke.

Afsnit 10

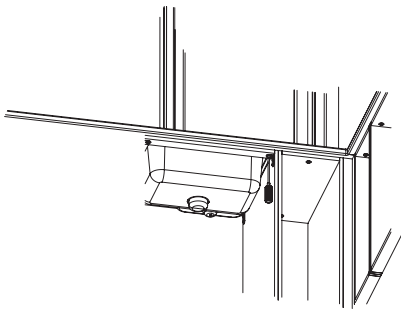
Fastgørelse af bordplader

Bordpladen fastgøres i de forborede huller i henhold til afsnit 4.

Anvend altid skruer med spændskive til fastgørelse.

Dele der hviler på halv væge eller lignende steder, hvor det er vanskeligt at befæste med skruer, skal fæstnes grundigt til underlaget med f.eks silikone.

Bemærk! I tilfælde hvor plader er fastgjort til underlaget på en sådan måde, at de ikke kan demonteres uden at anrette varig skade på inventaret, ydes der ikke erstatning til inventaret ved evt. senere reklamation.

Afsnit 11

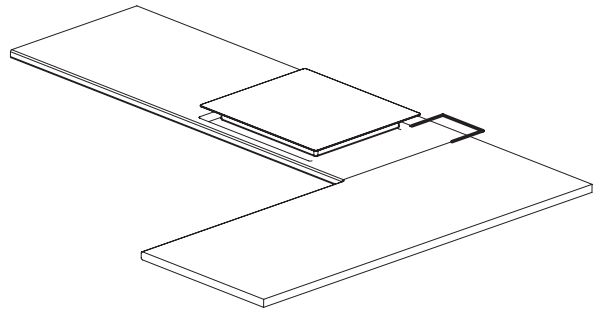
Udskæringer

Sørg altid for, at udskæringen er lavet i tilstrækkeligt overmål (ca. 5 mm.), således at vask kogeplade ell. ikke kommer i klemme når træet arbejder.

For at minimere risiko for skader på bordpladen i forbindelse med ilægning af kogeplader, se afsnit 12.3.

11.1 Afstand fra udskæring til ender/samlinger

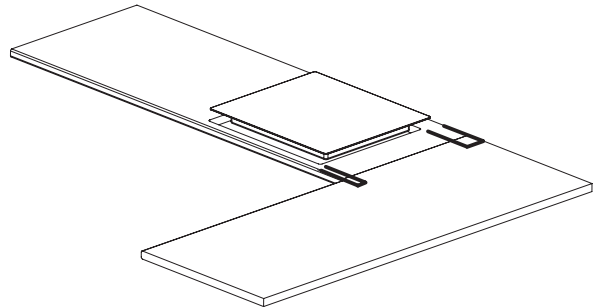
Ved udskæringer skal der altid stå min. 200 mm. træ tilbage på begge sider.

11.2 Resterende plademateriale i for- og bagkant:

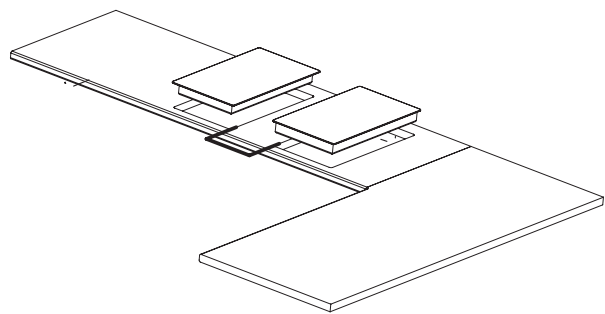
Ved udskæring, bør der være min. 50 mm. plademateriale tilbage i såvel for- og bagkant.

Udskæringen skal endvidere være sådan placeret, at for- og bagkant kan nå ind og hvile på underlaget (skabe ell.).

11.3 Min. afstand imellem flere kogeplader

I de tilfælde hvor der ilægges dobbelt kogeplade, skal der være min. 250 mm imellem disse for at minimere risikoen for tørre revner.

11.4 Forholdsregler ved savning med stiksav

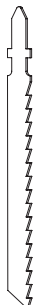
Savning med stiksav i massive bordplader, bør altid foregå med en klinge der har opadgående tænder (Bosch 101 B).

En klinge med nedadgående tænder, kan give ret kraftige tilbageslag, selv når savens pendul er slået fra.

Hvis der skal laves en udskæring, som skal være særlig pæn på oversiden, må det anbefales at denne savet fra bagsiden.

Hvis der skal saves i bordplader med fastmonteret hulkeh. vær da opmærksom på, ikke at save i de skruer der holder hulkehlen.

Hulkehler som er monteret på langs af træets åreretning, er både skruet og fuld limet fra fabrikken. Derfor kan skruer der kommer i vejen, fjernes på mindre stykker. Hulkehler der er monteret på endetræ, er limet i den ene ende og ellers blot skruet fast. Kommer en af disse skruer i vejen, bør denne udskiftes med en mindre.

(Klinge med opadgående tænder)

Afsnit 12

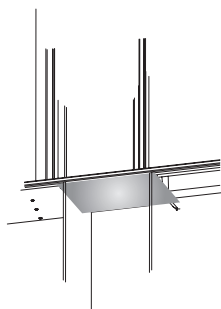
Fugt- og varmebeskyttelse af bordpladen

12.1 Fugtspærring ved kondensafgivende dele:

Ved montage af vaske og blandingsbatterier der monteres direkte i bordpladen, samt rør gennemføringer, eller udkæringer der kan være forbundet med kondens eller andre fugtafgivelser, skal bordpladens kernemateriale forsegles forsvarligt med silikone inden montage.

12.2 Fugtspærring ved opvaskemaskine:

I forbindelse med opvaskemaskinen, skal der monteres alu-kraft på en sådan måde, at bordpladens bagside, er dækket i hele pladens bredde og sådan at alu-kraften går ind over de skabssider der støder op imod opvaskemaskinen .

Påsætning af alu-kraft skal gøres meget omhyggeligt, da reklamationer pga. revnedannelser i træet, ved opvaskemaskiner ikke anerkendes ved manglende afdækning.

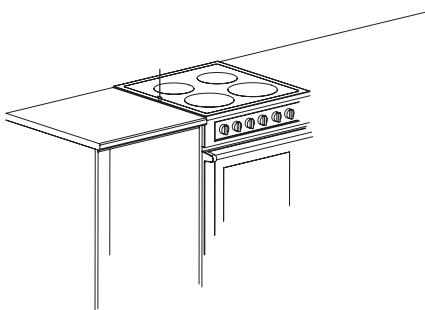
Producenten af opvaskemaskinen sender oftest en beskyttelsesliste med produktet. Denne skal altid monteres efter producentens forskrifter.

12.3

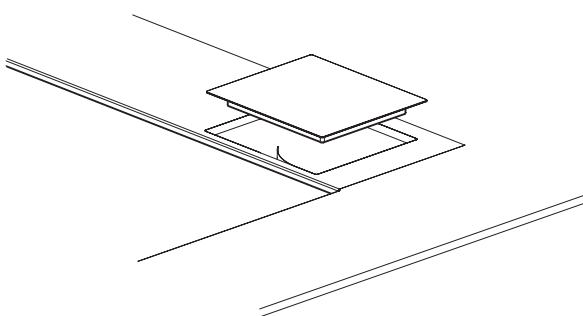
Fugt- og varmebeskyttelse ved ovn, kogeplade el.l.:

På bordplader som er placeret umiddelbart over ovne, kogeplader eller andre elementer som kan udvikle damp eller kraftig varme, kan det være nødvendigt at montere alu-kraft efter de foreskrifter der er beskrevet i afsnit 12.2 om montering af opvaskemaskiner.

Ved elementer der afgiver kraftig varme som f.eks. komfur, skal der gøres foranstaltninger for at undgå udtørring af pladens endetræ. Dette gøres nemt ved at endetræet forsegles med silikone og der påklistres alu-kraft. Der må påregnes stadig at kunne opstå revnedannelser, til trods for foranstaltningerne. Disse bør straks efterbehandles. Revnedannelser pga. varmpåvirkninger er ikke reklamationsberettigede.

Når der laves udkæringer for kogeplader, er det vigtigt at udfræsningens inderside beskyttes mod udtørring. Forsegl med silikone og påsæt alu-kraft. Revnedannelser pga. varmpåvirkninger er ikke reklamationsberettigede.

Afsnit 13

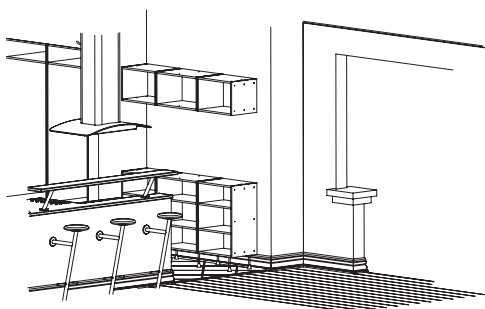
Montering af broløsninger

Broløsninger lavet i Massivtræs bordplader kan enten leveres med gerings samling eller med fingertapninger. Gerings samlede broløsninger leveres som knock-down mens fingertappede broløsninger leveres samlede fra fabrikken.

13.1 Fastgørelse af broløsninger:

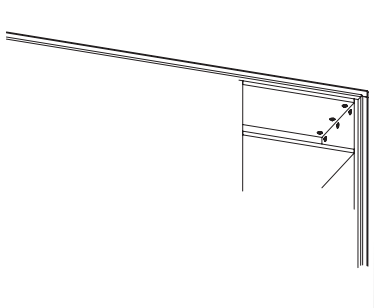
Reglerne for boring af huller til fæstning af broløsninger er de samme som ved montage af almindelige bordplader, se afsnit 4.

Selve bro samlingen skal fæsnes efter samme regler som gælder for en almindelig samling uanset om der er tale om en gerings samling eller en fingertappet samling.

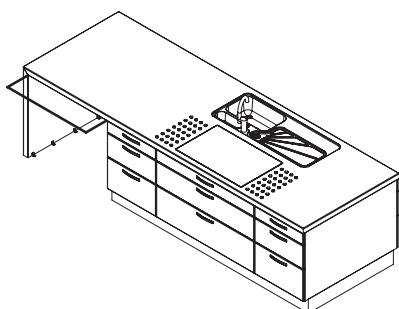
Det er vigtigt at der ved montering af broløsninger, tages højde for at der skal kunne cirkulere luft på bagsiden af såvel top som sideplade.

Derfor gælder det ligesom ved almindelige bordplader, at der skal laves en opklodsning på ca. 3 mm. hvis pladerne skal støde op imod skabe med fuld top eller skabssider.

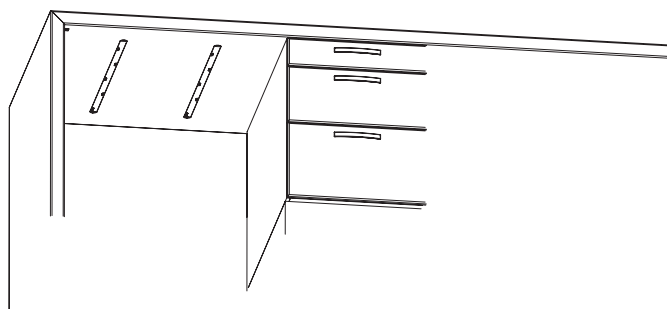

13.2 Afstivning af broer med frit spænd:

Hvis en broløsning bliver monteret således at sidepladen står frit, skal det tilsikres, at toppladen ikke har et frit spænd på mere end 600 mm.

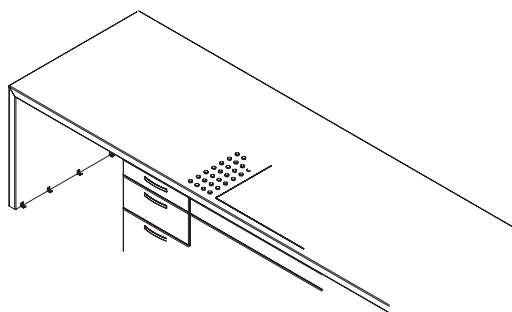

Hvis det frie spænd overstiger 600 mm. bør pladen afstives i bredderetningen for at minimere pladekrumning.

13.3 Forankring til gulv:

Står siden frit, skal denne være forankret forsvarligt til gulvet.

Afsnit 14

Vedligeholdelse af massivtræs bordplader

14.1 Produktbeskrivelse

Massivtræ er et levende materiale, som vil arbejde i forhold til de omgivelser det bliver placeret i. Det der for træet til at arbejde er, fugtindholdet i luften.

Hvis træet tilføres fugt vil det udvide sig og hvis det affugtes vil det krympe.

Massivtræs bordplader er inden produktion af bordpladen, nedtørret efter de regler der er gældende for møbeltørt træ, således at det har en træfugtighed på 8 ± 2 %.

Træfugtigheden vil i det daglige svinge sammen med omgivelsernes fugtighed, som også kaldes den relative luftfugtighed. Den relative luftfugtighed, vil i et normalt indeklima, som er opvarmet til 20 grader, svinge imellem 25 – 50 %. Disse svingninger i den relative fugtighed, medfører at træfugtigheden kommer til at svinge imellem 6 og 10 %.

De faktorer der har indvirkning på, hvor meget træet arbejder er følgende:

- Omgivelsernes fugtighed (den relative fugtighed)
- Rumtemperaturen
- Træsarten
- Bordpladens behandling

Efter montagen af de massive bordplader er det vigtigt at

det tilsikres, at denne arbejder så lidt som muligt, for at skåne bygninger, køkken elementer samt bordplade for følgeskader heraf.

Der er to af de fire førnævnte punkter der kan gøres noget ved for at sikre en jævn ligevægtsfugtighed i træet, nemlig temperaturen og bordpladens behandling.
Se mere om dette i afsnittet ”massivtræ i praksis”.

Da massivtræ arbejder må det påregnes at der med tiden fremkomme smårevner (sætningsrevner). Disse revnedannelser er ikke reklamationsberettigede.

Ligeledes er småfejl som knaster, spejl i træet, tørre saftlommer (gum) umuligt helt at undgå, når der anvendes massivtræ. Der kan ligeledes på nye bordplader være farveforskel på træets stave. Disse farveforskelle vil med tiden udligne sig, efterhånden som bordpladen tager farve fra sollyset.

14.2 Massivtræ i praksis

Som nævnt i foregående afsnit, er der to ting som er vigtige for at bibeholde en pæn og brugbar bordplade.

Det er vigtigt at det tilsikres at nogenlunde konstant indeklima mht. til temperatur og fugtighed.

I et normalt indeklima, hvor temperaturen holdes nogenlunde konstant, og hvor der udluftes regelmæssigt, vil den relative fugtighed indendøre være omkring 50 % også selv om fugtigheden udendøre svinger meget. De ting der kan gøres for at sikre at indeklimaet er konstant er følgende:

- Undgå langvarige temperatursvingninger
- Udluft jævnlige og anvend om muligt emhætte når der laves mad
- Undgå at ændre markant på fugtigheden ved f.eks. at vandskure vægge, lave nyt murværk, dampe tapet ned eller lign.

Selv om der gøres foranstaltninger, vil indeklimaet ændre sig en anelse hen over året.

Ved at behandle træet jævnlige med f.eks olie opnår man, at træfugtigheden reagerer meget langsommere i forhold til den relative luftfugtighed, da træet hindres i at optage og afgive fugt.

Man kan hermed så at sige ”tage toppen” af de uundgåelige svingninger i træets fugtindhold, således at træet arbejder betydeligt mindre.

Se mere om efterbehandling i de efterfølgende afsnit.

Massivtræ som påvirkes med høj varme, som f.eks en stegepande, vil udtørre med revnedannelser til følge. Anvende derfor altid afsætningsforanstaltninger til gryder eller lign.

Varmeafgivende artikler som f.eks. brødrister eller

kaffemaskiner kan, for visse fabrikaters vedkommende, afgive en ret kraftig varme ned på bordpladen. Vær opmærksom på dette i de tilfælde hvor artiklerne dagligt kører i længere tid, da dette kan udtørre træet med revnedannelser til følge.

Ridsefastheden på bordpladen afhænger meget af, hvilken træsort den er produceret i. Generelt bliver en massivtræs bordplade med tiden ridset i brug. Anvend ikke knive uden skærebræt, og undgå at trække ridsende emner, som f.eks lertøj, hen over bordpladen. Ridser kan dog, i de fleste tilfælde pudses væk. Se mere herom i de efterfølgende afsnit om efterbehandling af plader.

Stærkt farvende væsker, som f. eks. blæk, rødvin, rødbede saft eller stærk frugtsaft, kan medføre misfarvning af træet. Sørg derfor for at fjerne denne type af væsker hurtigst muligt.

Hvis der er risiko for, at væskeerne ved aftørring bliver fordelt over et større område, således at pletten bliver større ved selve aftørringen, kan der hældes en anelse madolie hen over pletten inden aftørring. Herved vil olien indkapsle væsken og sørge for at denne bliver lettere at fjerne. Denne måde bør dog kun anvendes i de tilfælde hvor bordpladen i forvejen er olieret.

En del træsorter som f.eks. eg og ask, indeholder garvesyre. Garvesyren kan være medvirkende til, at træ kan få mørke skjolder ved længerevarende kontakt med nogle metaller.

Vær derfor opmærksom på, om metalgenstande som stilles mere eller mindre permanent på bordpladen, medfører skjolder på denne.

Hvis skaden er sket, kan skjolder ofte slibes væk efterfølgende. Det kan dog være vanskeligt at fjerne pletter på blegede bordplader, da disse kan blive skjoldede ved pudning.

Varme væsker der ligger igennem længere tid på bordpladen, kan resultere i nogle hvide dampskjolder på pladen. Disse skjolder vil typisk forsvinde af sig selv efter kort tid.

Skjolderne kan fjernes ved hjælp af en tør varmekilde som f. eks en hårtørrer.

14.3

Efterbehandling af natur- og hvidolierede bordplader

Vedligeholdelsen af bordpladen kan deles op i to forskellige kategorier:

- Daglig vedligeholdelse
- Efterbehandling

Daglig vedligeholdelse:

Den daglige vedligeholdelse bør foregå på en måde, som ikke skader den overfladebehandling bordpladen har.

Ved olierede massivtræsbordeplader, skal der generelt udvises forsigtighed med, at anvende de normale rengøringsmidler der anvendes i hjemmet. Ligeledes bør bordpladerne ikke rengøres i sulfo.

Sulfo og mange af de almindelige rengøringsmidler virker ved at de indeholder affedtende kemikalier.

Olierede overflader beskytter træet ved at træporene fyldes med forskellige typer fedtstof, hvorved træet hindres i at afgive eller modtage fugt og snavs.

Derfor vil brugen af affedtende rengøringsmidler medføre at bordpladerne skal efterbehandles oftere, for at være tilstrækkeligt beskyttede.

Det meste smuds på bordpladerne kan ofte aftørres med lunkent vand, hvilket ikke skader en olieret overflade. Der kan også anvendes sæbetyper som sæbespånner eller brun sæbe.

Efterbehandling:

Horn anvender en hærdende olie til behandling af såvel natur- som hvidolie. Denne type af olie udmærker sig ved, at den danner et slidlag på bordpladen som virker beskyttende indtil det er slidt bort. Fra fabrikken er bordpladerne behandlede 2 gange, således at de er klar til at tage i brug.

Ved efterbehandling af bordpladerne anbefales det et der anvendes en hærdende olietype, som den har fået fra fabrikken.

Anvendes en ikke hærdende olie, kan dette være forbundet med en risiko for, at bordpladen efter et par behandlinger bliver skjoldet.

Intervalleret hvormed efterbehandlingen skal foregå er svær at fastlægge, da det afhænger meget af hvordan bordpladen anvendes og rengøres i dagligdagen.

Som hovedregel bør bordpladerne i det først halve år behandles mindst en gang pr. måned. Herefter bør bordpladen behandles min 1 gang hvert halve år. Det er dog vigtigt at behandlingen foretages når det er nødvendigt.

Bordpladen trænger til olie når den, helt eller delvist, fremtræder ru og når slidfladerne på bordpladen bliver tydelige at se.

Når en olieret bordplade ønskes pudset for at fjerne ridser mm. er det vigtigt at hele bordpladen pudses lige meget. Hvis bordpladen pudses punktvis vil bordpladen disse steder blive lysere end resten af pladen og olieindholdet vil blive mindre. Disse pletter vil for nogle træsorters tilfælde være synlige i meget lang tid.

14.4 Efterbehandling af sæbebehandlede bordplader (sæbelud)

Vedligeholdelsen af bordpladen kan deles op i to forskellige kategorier:

- Daglig vedligeholdelse
- Efterbehandling

Daglig vedligeholdelse:

En sæbebehandlet bordplade er udelukkende beskyttet imod fugt og snavs, ved at træets fibre fyldes med sæbe, som reelt er et fedtstof. Dette hindrer fugt og snavs mod at trænge ind i træet.

Der bør i det daglige ikke anvendes normale rengøringsmidler, sulfo eller andre affedtende kemikalier, da disse vil resultere i at bordpladerne skal efterbehandles oftere, for at være tilstrækkeligt beskyttede.

Det meste smuds på overfladen kan ofte aftørres med lunkent vand, hvilket ikke skader en sæbebehandlet plade som er ordentligt mættet.

Der kan også anvendes sæbetyper som sæbespånner i en mild blanding, brun sæbe el. lign.

Efterbehandling:

Plader der leveres som sæbelud, er fra Horn behandlede med en hvidpigmenteret sæbeopløsning.

En sæbebehandlet plade, kræver forholdsvis megen vedligeholdelse i den første periode efter monteringen. Alle de små træfibre skal mættes med sæbe, inden der med rette vil være tale om en overflade som er resistent overfor fugt og snavs.

Umiddelbart efter montagen, må det anbefales at pladen behandles dagligt med en kraftig sæbeopløsning som blandes af ½ dl. Sæbespånner til 1 liter varmt vand. Sæbeopløsningen omrøres indtil alle sæbespånnerne er blevet opløst i vandet.

Sæbeopløsningen fordeles på pladen med en grov, ikke slibende svamp.

Lad sæben ligge på pladen i ca. 15 min. Fordel sæben løbende således at der i de 15 min. ikke opstår tørre pletter på pladen.

Aftør pladen med en klud opvredet i lunkent vand og lad overfladen tørre.

Efter behandlingen skal det forventes at der vil komme fiberrejsning på overfladen.

Dette fjernes nemt med et stykke fint sandpapir (ca. korn 220).

Anvend denne behandling dagligt indtil pladen synes "mættet", således at den ikke længere kan optage sæbeopløsningen.

Når bordpladen er mættet med sæbe, skal den efterbehandles efter behov. Intervalleret imellem efterbehandlingerne afhænger meget af, hvordan pladen bliver brugt samt hvordan den rengøres til dagligt. Normalt må det vurderes at en sæbebehandlet bordplade bør efterbehandles mindst 1 gang hver måned.

Sørg dog i det daglige for, selv at vurdere om bordpladen virke "tør" eller om den bliver vanskeligere at rengøre for snavs, da dette er tydelige tegn på at bordpladen trænger til behandling.

Benkeplater i heltre
Monterings- og bruksanvisning

NO

**... kvalitet tvers
igjennom**

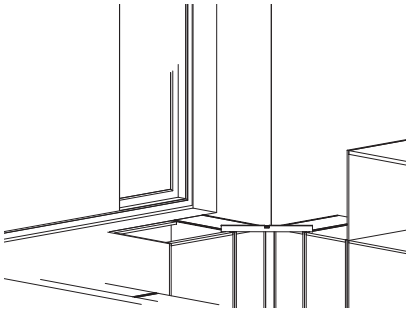
Innholdsfortegnelse:

- Avsnitt 1 Plassering av støtteflater
- Avsnitt 2 Montering av supplerende støtteflater
 - 2.1 Støtteflater ved hjørneløsninger, sammenføyninger mm.
 - 2.2 Understøtning i forkant ved underlimet vask
 - 2.3 Understøtning av frittliggende platestykker
- Avsnitt 3 Prøveopplegging og forboring for sammenføyninger
- Avsnitt 4 Forberedelse til fastmontering
 - 4.1 Festing/understøtning av sammenføyning
 - 4.2 Festing av platens ender
 - 4.3 Ytterligere feste i bredderetningen
 - 4.4 Festing i lengderetningen
- Avsnitt 5 Påføring av fuktsperre
 - 5.1 Fuktsperre på platens underside
 - 5.2 Fuktsperre på platens bakkant
- Avsnitt 6 Opplekting av plater ved opplegging
 - 6.1 Opplekting av plater på skap med full topp
 - 6.2 Opplekting av plater levert som 60 mm sargløsninger
 - 6.3 Opplekting av plater levert som 60 og 80 mm benkeplater
- Avsnitt 7 Sammenføyning av benkeplater
 - 7.1 Påføring av forseglingsmateriale
- Avsnitt 8 Festing/understøtting av sammenkobling
 - 8.1 Festing/understøtting av sammenføyning over skap uten topp
 - 8.2 Festing/understøtting av sammenføyning i nærheten av skapsider
- Avsnitt 9 Fjerning av overskytende forseglingsmateriale
- Avsnitt 10 Festing av benkeplaten
- Avsnitt 11 Utskjæringer
 - 11.1 Avstand fra utskjæring til ender/sammenføyninger
 - 11.2 Resterende platemateriale i for- og bakkant
 - 11.3 Min. avstand mellom flere kokeplater
 - 11.4 Forholdsregler ved saging med stikksag
- Avsnitt 12 Fukt- og varmebekyttelse av benkeplaten
 - 12.1 Fuktsperre ved kondensavgivende deler
 - 12.2 Fuktsperre ved kondensavgivende deler
 - 12.3 Fukt og varmebeskyttelse ved ovn, kokeplate mm.
- Avsnitt 13 Montering av broløsninger
 - 13.1 Festing av broløsninger
 - 13.2 Avstiving av broer med fritt spenn
 - 13.3 Forankring til gulv
- Avsnitt 14 Vedlikehold av benkeplater av heltre
 - 14.1 Produktbeskrivelse
 - 14.2 Heltre i praksis
 - 14.3 Etterbehandling av natur- og hvitoljete benkeplater
 - 14.4 Etterbehandling av såpebandlede benkeplater (lutsåpe)

Avsnitt 1

Plasering av støtteflater

En av forutsetningene for å oppnå en vellykket montering av benkeplater er at underlaget hvor benkeplatene skal monteres på er flate og i vater.

Avsnitt 2

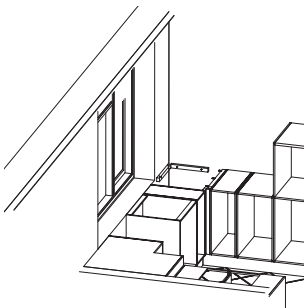
Montering av supplerende støtteflater

2.1 Støtteflater ved hjørneløsninger, sammenføyninger mm.

Sørg for at understøttene er slik plassert at benkeplatene har støtte for hver 600 mm.

Om det er områder som f.eks ved hjørneløsninger, hvor skapene ikke kan fungere som understøtting, må du sørge for å skru understøttingslister på veggen for å stabilisere benkeplaten.

Sørg videre for at eventuelle sammenføyninger er understøttet i hele sammenføyningens lengde unntatt ved benkeplatens utheng.

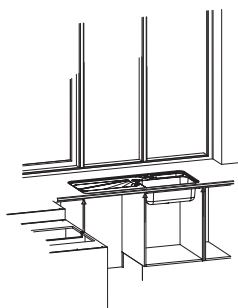
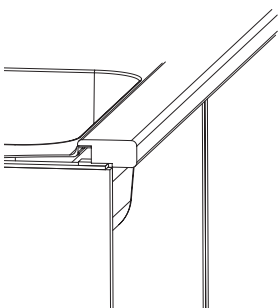

2.2 Understøtning i forkant med underlimt vask

Ved plater som er montert med underlimt vask er det viktig å være oppmerksom på om platens forkant kan nå inn til å hvile på skapene.

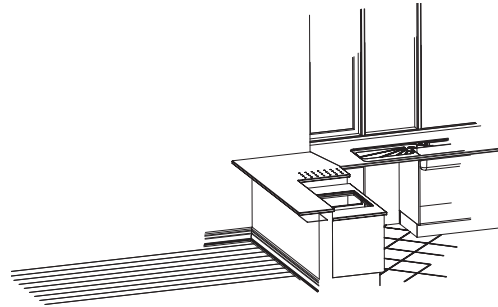
Ved vasken er det en ekstra utfresing hvor beslagene, som holder på plass vasken, er plassert. Dette kan være grunnen dersom platen ikke ligger ordentlig på.

I så fall må det lages en ekstra opplekting på skapsidene slik at platen igjen hviler støtt.

2.3 Understøtning av frittliggende platestykker

Plater som monteres med et fritt utheng som er bredere enn 250 mm skal alltid understøttes med vinkelbeslag, T-jern el. lign.

Avsnitt 3

Prøveopplegging og forboring for sammenføyninger

Legg opp benkeplater og kontroller at mål på utheng, skråskjæringer, vinkler, utskjæringer mm. passer.

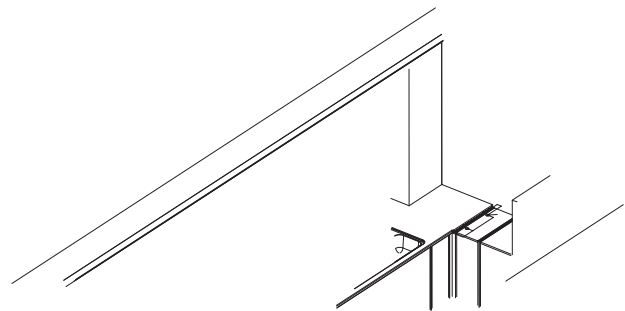
Kontroller at det er plass for platevandring.

Platevandringen skal vurderes ut fra hvilke retninger platen kan vandre, samt klimaforhold på monteringsstedet.

Monter dog aldri plater med mindre enn 5 mm luft inn mot vegg, høyskap mm.

Ved sammenføyninger må du kontrollere at det er adgang til utfresingene for samlebeslag på minst en av de tilhørende benkeplatene.

Ved manglende adgangsforhold, f.eks. ved hel topp i skapene, merkes det av for boring med ca. Ø 50 koppbor.

Avsnitt 4

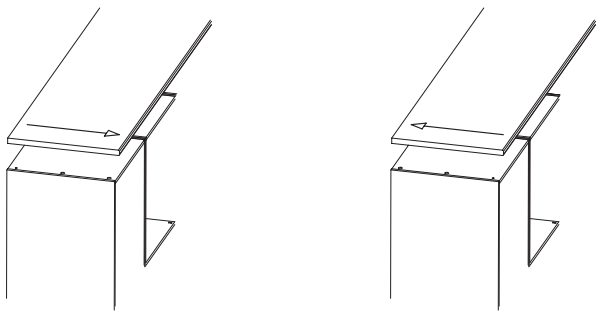
Forberedelse til fastmontering

Før du for borer for festing er det viktig at du tar stilling til hvilken vei treet ønskes å bevege seg.

Heltre-benkeplater kan i visse tresorter og i ekstreme tilfeller bevege seg opp mot 2 % i bredderetningen.

Treet er bearbeidet under kontrollerte forhold som tilsvarer et normalt inneklima med en fuktighet på mellom 50–60 %. Under disse forhold vil treet typisk kunne bevege seg omkring 1 %.

Når det er besluttet hvordan platen skal bevege seg etter montering skal det forbores for festing med hhv. Ø 5 og Ø 10 mm. borer. Nedenfor ser du to skisser som viser hvilken betydning hullenes diameter har for platens bevegelse.

4.1 Festing av sammenføring:

Begge platene som skal sammenføres skal festes til topp av skap eller lign. Så nærme selve sammenføringen som mulig. I tillegg skal platene skrus fast lengst mulig ut mot for- og bakkant.

Skuer i sammenføringens lengde bør plasseres med en innbyrdes avstand på maks. ca. 150 mm.

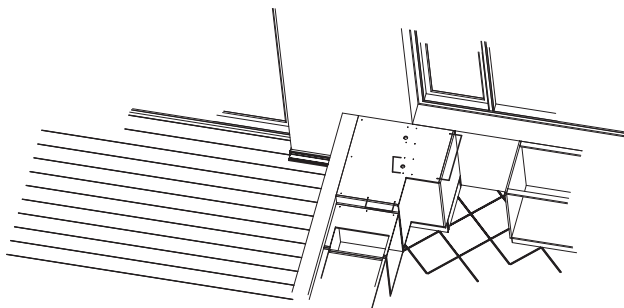
4.2 Festing av platens ender:

Platens ender skal skrus fast så tett mot for- og bakkant som mulig. I tillegg bør platen skrus fast med en maks. skrueravstand på ca. 250 mm.

4.3 Ytterligere feste i bredderetningen:

Det må gjøres ytterligere fastskruing i platens lengderetning i både for- og bakkant.

I bredderetningen må platen skrus fast med maks. skrueravstand på ca. 500 mm.

4.4 Festing i lengderetningen:

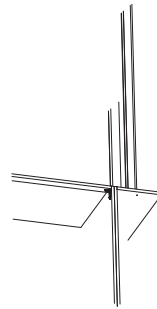
I lengderetningen bør det tilstrebes at innbyrdes skrueravstand ligger omkring 600 mm alle steder hvor skap o.a. tillater det.

Skrueravstanden i platens lengderetning bør aldri overstige 900 mm.

På øvrige steder hvor det vurderes at skaptoppene ikke er stabile nok til fastskruing av benkeplaten, som f.eks. ved skap med sarg i toppen, bør det anvendes vinkelbeslag til forsterkning.

Vinkelbeslag bør også alltid brukes i de tilfeller hvor det ved festing skal utlignes for platekrumninger, også selv om det er skap med hel topp.

Vinkelbeslagene er standard i Horn's servicepakke.

Avsnitt 5

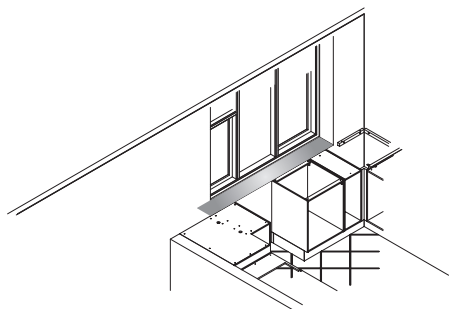
Påføring av diverse fuktsperrer

Foreta nødvendige foranstaltninger for å unngå fuktskader på den monterte benkeplaten.

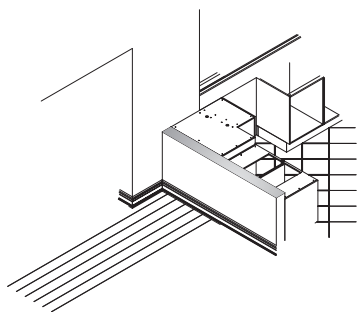
5.1 Fuktsperre på platens underside:

Følgende steder bør det påføres fuktsperre på platens underside:

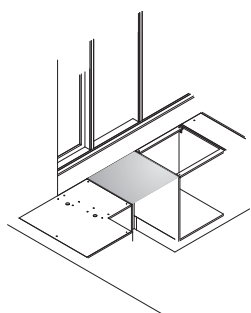
På steder hvor benkeplaten underside hviler på yttervegger.

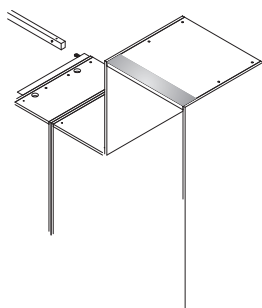
På steder hvor platens underside hviler på fuktige innervegger.

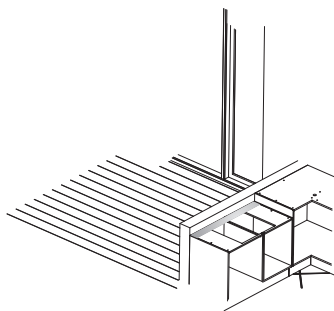
På plater som er montert over oppvaskmaskin (se også avsnitt 12.2).

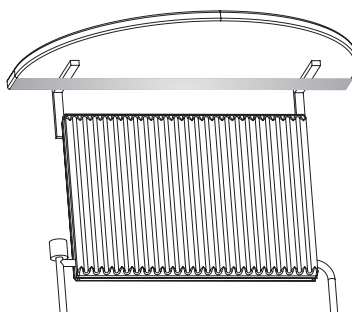
På plater som er montert over ovn eller mikrobølgeovn (se også avsnitt 12.3).

På plater som er montert over kokeplate (se også avsnitt 12.3).

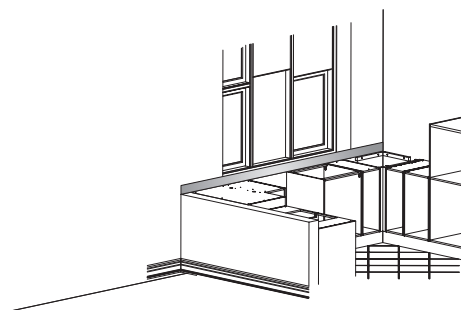
På plater som er montert over radiator eller annen varmekilde.

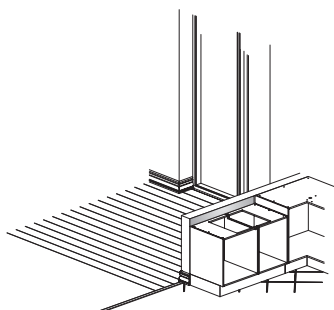
5.2 Fuktsperre på platens bakkant:

Følgende steder bør det påføres fuktsperre på platens bakkant:

På plater som monteres slik at bakkanten støter mot yttervegger.

På plater som monteres slik at bakkanten støter mot fuktige innervegger.

Avsnitt 6

Opplekting av plater ved opplegging

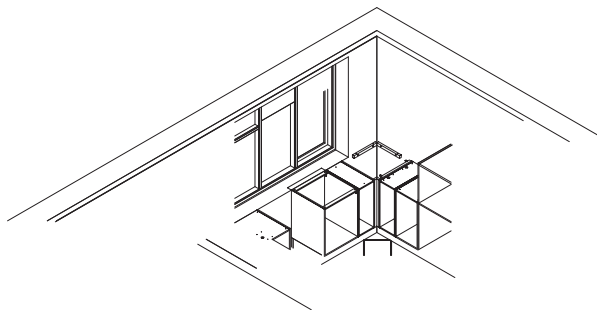
6.1 Opplekting av plater på skap med full topp

Det er viktig at heltre-benkeplater blir montert slik at de tilpasses likt på begge sider. Hvis ikke dette er tilfelle, kan benkeplatene med tiden begynne å bøye seg.

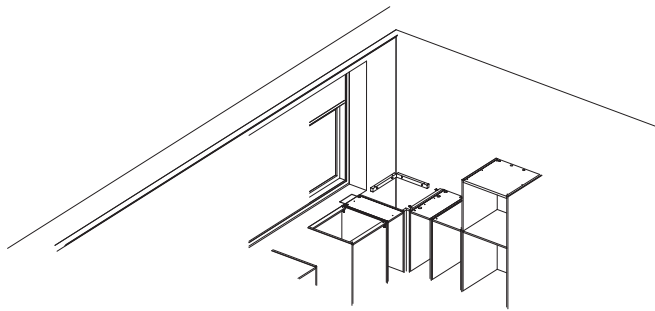
Derfor skal det der hvor det er hel topp i skapene eller annen understøtting som kan hindre luftsirkulasjon, lages plass for dette.

Ved skap med hel topp gjøres dette enkelt og forsvarlig ved at platene opplekkes på lister slik at de løftes min. 3 mm fra skapene.

Ved opplekting må du sørge for at platene blir understøttet for hver 600 mm. i lengderetningen. Og om mulig i hele platens bredde.

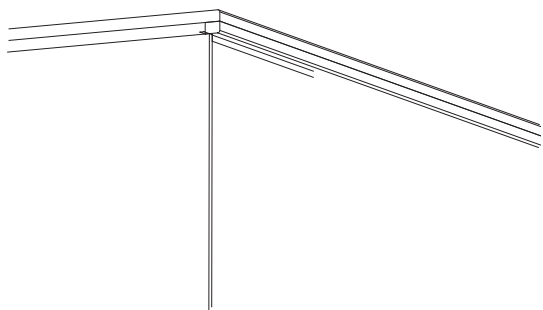
I tillegg til avstandslistene skal det bores hull i den bakerste enden av skapskroget for å sikre at luften kan sirkulere. Det anbefales at hullene bores med minimum $\varnothing 25$ mm og med en innbyrdes avstand på ca. 200 mm.

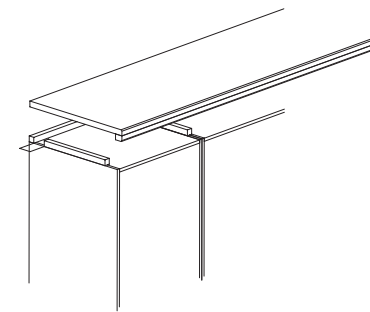
6.2 Opplekting av plater levert som 60 mm sargløsninger.

Plater som leveres som 60 mm sargløsninger vil bli levert med sponplatelister som er beregnet til opplekting av platene ved montering.

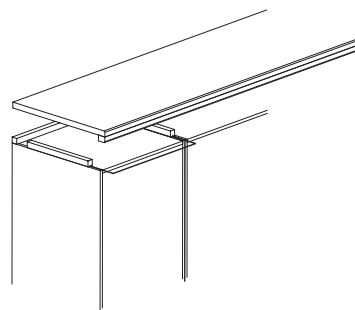
Ved opplegging må du kontrollere at platens sargkant kan nå inn og hvile på understøtteflaten (skapskroget) med ca. 10 mm.

Bruk understøttingslistene slik at platen blir understøttet for min. hver 50 mm i bredderetningen. Dette gjøres enkelt ved å plassere understøttingslister på langs av alle skapssidene.

De tverrgående opplektingene bør legges på slik at det er ca. 600 mm mellom dem og avstanden bør ikke overstige 900 mm.

6.3 Opplekting av plater levert som 60 og 80 mm benkeplater.

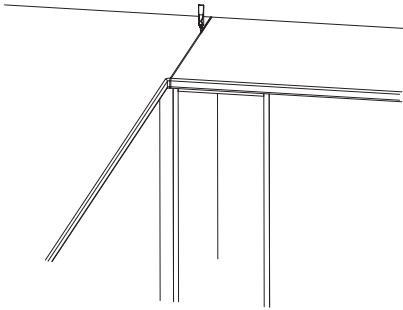
Plater som leveres som ekte 60 eller 80 mm benkeplater skal opplekkes etter de samme reglene som beskrevet i avsnittet om sargkanter. 60 og 80 mm plater som er produsert med påmonterte opplektingslister som standard, slik at de skal være klare til å montere. I de tilfellene hvor det gjøres utskjæringer i platen som fjerner opplektingslistene bør du allikevel være oppmerksom på reglene i foregående avsnitt.

Avsnitt 7

Sammenføyning av benkeplater

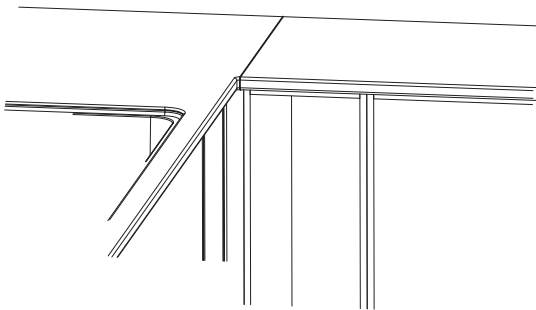
7.1 Påføring av forseglingsmateriale:

Benkeplatene trekkes 2–3 mm. fra hverandre. Den vedlagte silikonet fyller deretter ned i sammenføyningen, dvs. også ved forkanten og så langt som mulig, dog min. 40 mm, inn under platen.

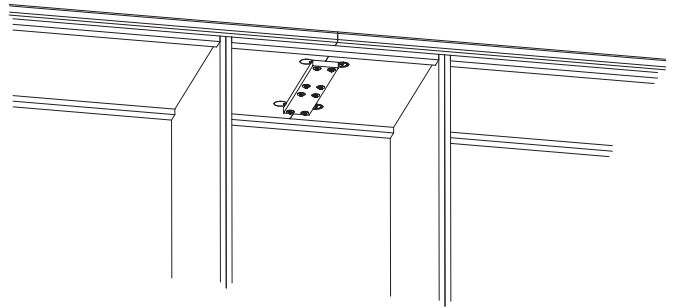
Beslagene skal spennes til innen det danner seg hinne på silikonet, det vil under normale omstendigheter være i løpet av et par minutter.

Ved korrekt montering skal fugemassen ved sammenspenningen bli presset ut i hele sammenføyningens lengde, samt ved forkanten.

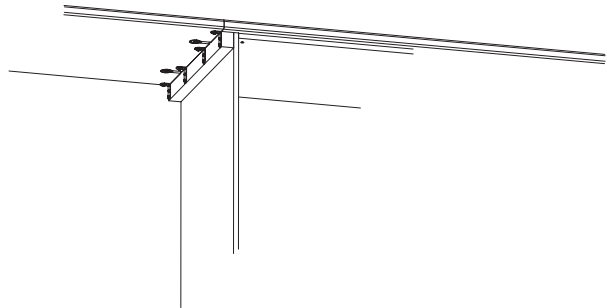
8.1 Festing/understøtting av sammenføyning over skap uten topp:

Ved benkeplatesamenkoblinger som ligger fritt eller på skap uten hel topp slik at det ikke er mulig å lage en understøtte som er direkte forbundet til faste hvilepunkter som vegger, skap el.lign., skal det brukes klosser til sammenføyning.

8.2 Festing/understøtte av sammenføyninger i nærheten av skapsider:

Benkeplatesammenføyninger som er montert umiddelbart ved siden av en skapside, kan fikseres ved å montere vinkelbeslag på en list som deretter fastgjøres på skapsiden.

Avsnitt 8

Festing/understøtte av sammenføyninger

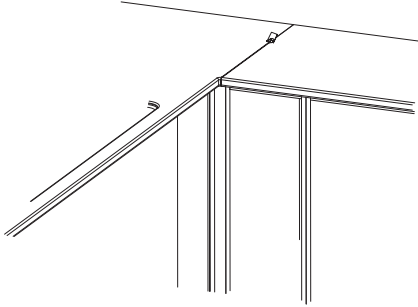
Festing av benkeplater til skap el.lign. skal alltid gjøres med spennskiver. Der er meget store krefter i en benkeplate som ønsker å bevege seg, og hvis det ikke brukes spennskiver i f.eks. en skapstopp vil skruehodet kunne trekkes gjennom denne.

Benkeplatesammenføyninger er ofte det stedet hvor benkeplaten kan gi problemer på lang sikt. Sørg derfor alltid for at benkeplaten er ordentlig fastspent. Nedenfor vises et par eksempler på hvordan det ev. kan gjøres i de tilfellene hvor sammenføyningen ikke er plassert direkte over en skapside.

Avsnitt 9

Fjerning av overskytende forseglingsmateriale

Overskytende forseglingsmateriale fjernes med en trekloss som ikke riper, eller en klut. Fjerning av belegg etter forseglingsmaterialet gjøres enkelt med vedlikeholdsolje. Oljen fjernes straks, slik at platen fremstår tørr. Oljen er standard i Horn's servicepakke.

Avsnitt 10

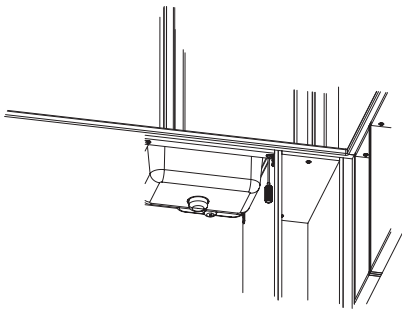
Festing av benkeplater

Benkeplaten festes i de forborede hullene i henhold til avsnitt 4.

Bruk alltid skruer med spennskive til festing.

Deler som hviler på halvvegger eller lignende steder hvor det er vanskelig å feste med skruer, skal festes grundig til underlaget med f.eks. silikon.

Merk! I tilfeller hvor plater er fastgjort til underlaget på en slik måte at de ikke kan demonteres uten å lage varig skade på inventaret, gis det ikke erstatning for inventaret ved ev. senere reklamasjon.

Avsnitt 11

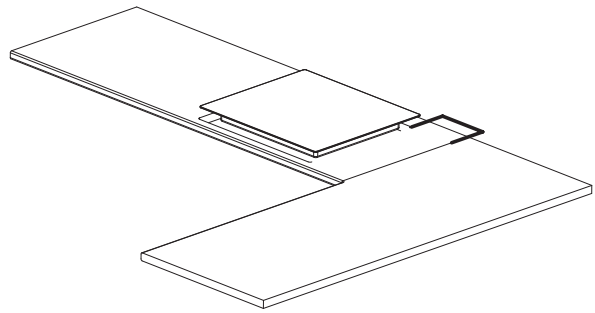
Utskjæringer

Sørg alltid for at utskjæringen er lagd med tilstrekkelig overmåål (ca. 5 mm), slik at vask, kokeplate el.lign. ikke kommer i klemme når treet beveger seg.

For å minimere risikoen for skader på benkeplaten i forbindelse med illegging av kokeplater, se avsnitt 12.3.

11.1 Avstand fra utskjæring til ender/sammenføyninger

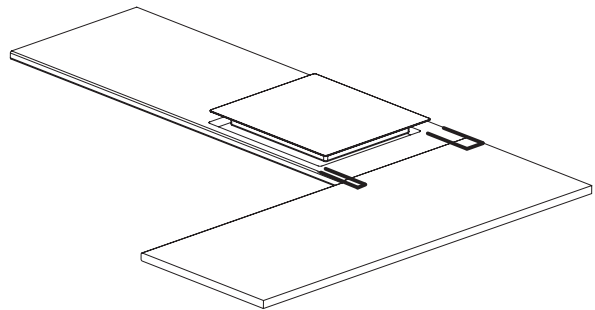
Ved utskjæringer skal det alltid stå igjen min. 200 mm tre på begge sider.

11.2 Resterende platemateriale i for- og bakkant:

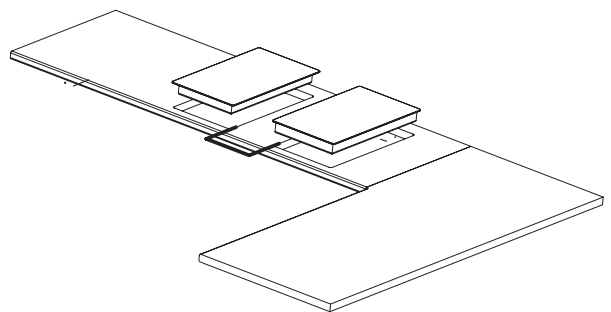
Ved utskjæring bør der være igjen min. 50 mm platemateriale i både for- og bakkant.

Utskjæringen skal i tillegg være slik plassert at for- og bakkant kan nå inn og hvile på underlaget (skap el.lign.).

11.3 Min. avstand mellom flere kokeplater

I de tilfeller hvor det illegges dobbel kokeplate skal det være min. 250 mm mellom disse for å minimere risikoen for tørre sprekker.

11.4 Forholdsregler ved saging med stikksag

Saging med stikksag i heltre benkeplater bør alltid foregå med et sagblad som har oppadgående tenner (Bosch 101 B).

Et blad med nedadgående tenner kan gi ganske kraftige tilbakeslag selv når sagpendelen er slått av.

Hvis det skal lages en utskjæring som skal være spesielt pen på oversiden, må det anbefales at denne sages fra baksiden.

Skal det sages i benkeplater med fastmontert hulkil., bør du være oppmerksom på ikke å sage i skruene som holder hulkilen.

Hulkiler som er montert på langs av treets åreretning er både skrudd og hellimt fra fabrikk. Derfor kan skruer som kommer i veien fjernes på mindre stykker. Hulkiler som er monteret på endetre er limt i den ene enden og ellers kun skrudd fast. Kommer en av disse skruene i veien, bør den skiftes ut med en mindre.

(Blad med oppadgående tenner)

Avsnitt 12

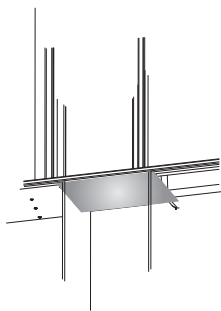
Fukt- og varmebeskyttelse av benkeplaten

12.1 Fuktsperre ved kondensavgivende deler:

Ved montering av vask og blandebatterier som monteres direkte i benkeplaten, samt rørgjennomføringer, eller utskjæringer som kan være forbundet med kondens eller annet som avgir fukt, skal benkeplatens kjernemateriale forsegles forsvarlig med silikon før montering.

12.2 Fuktsperre ved oppvaskmaskin:

I forbindelse med oppvaskmaskinen skal det monteres alu-kraft på en slik måte at benkeplatens bakside er dekket i hele platens bredde og slik at alu-kraften går inn over de skapsidene som støter inn mot oppvaskmaskinen.

Påsetting av alu-kraft skal gjøres meget grundig da reklamasjoner pga. sprekkdannelser i treet ved oppvaskmaskiner ikke anerkjennes ved manglende tildekking.

Produsenten av oppvaskmaskinen sender som regel en beskyttelseslist med produktet. Denne skal alltid monteres etter produsentens forskrifter.

12.3 Fukt- og varmebeskyttelse ved ovn, kokeplater el.lign.:

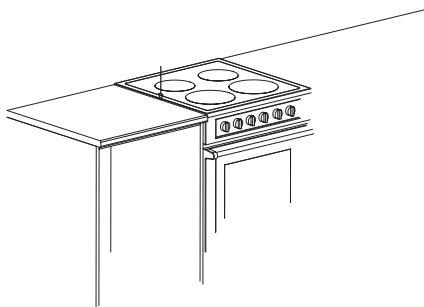
På benkeplater som er plassert umiddelbart over ovn, kokeplater eller andre elementer som kan utvikle damp eller kraftig varme, kan det være nødvendig å montere alu-kraft etter de forskrifter som er beskrevet i avsnitt 12.2 om montering av oppvaskmaskiner.

Ved elementer som avgir kraftig varme som f.eks. komfyr, skal det treffes tiltak for å unngå uttørring av platens endetre.

Dette gjøres enklest ved at endetreet forsegles med silikon og man klistrer på alu-kraft.

På tross av foranstaltningene må man allikevel regne med at det kan oppstå sprekkdannelser. Disse bør straks etterbehandles.

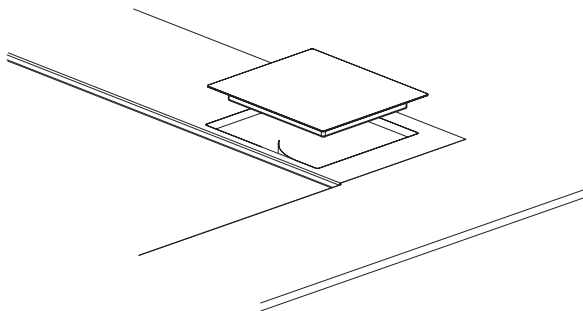
Sprekkdannelser p.g.a. varmepåvirkninger er ikke reklamasjonsberettigede.

Når man lager utskjæringer for kokeplater er det viktig at utfresingens innerside beskyttes mot uttørring.

Forsegl med silikon og sett på alu-kraft.

Sprekkdannelser p.g.a. varmepåvirkninger er ikke reklamasjonsberettiget.

Avsnitt 13

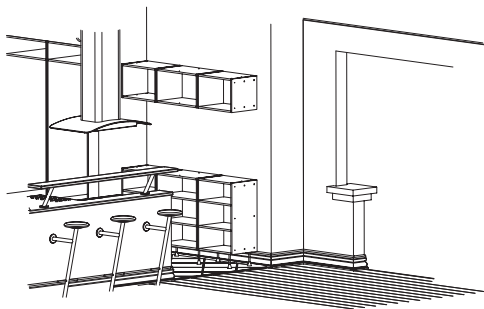
Montering av broløsninger

Broløsninger i heltre benkeplater kan enten leveres med gjæringssammenføyning eller med fingerskjøt. Gjæringssammenføyde broløsninger leveres som knock-down mens fingerskjøtede broløsninger leveres sammenføyde fra fabrikk.

13.1 Festing av broløsninger:

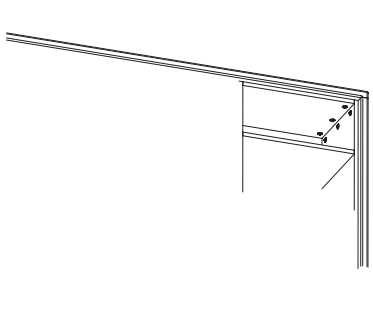
Reglene for boring av hull til festing av broløsninger er de samme som ved montering av vanlige benkeplater, se avsnitt 4.

Selve brosammenføyningen skal festes etter samme regler som gjelder for en vanlig sammenføyning uansett om det er snakk om en gjæringssammenføyning eller en fingerskjøtet sammenføyning.

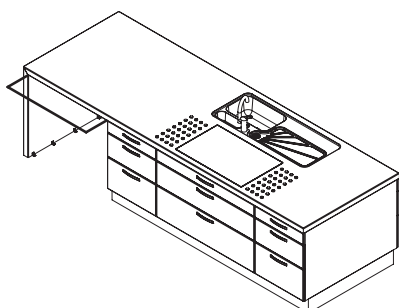
Det er viktig at det ved montering av broløsninger tas høyde for at det skal kunne sirkulere luft på baksiden av både topp og sideplate.

Derfor gjelder det, akkurat som ved vanlige benkeplater, at det skal lages en opplekting på ca. 3 mm hvis platene skal støte opp mot skap med hel topp eller skapsider.

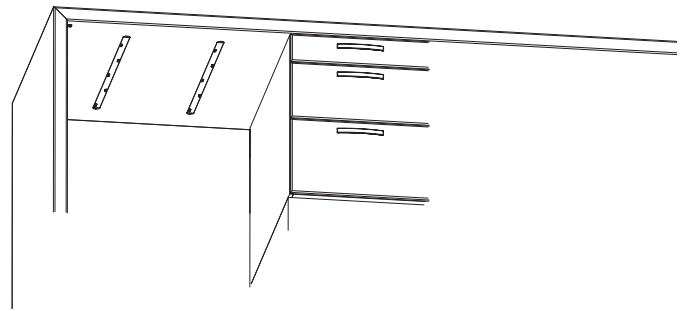

13.2 Avstiving av broer med fritt spenn:

Hvis en broløsning blir montert slik at sideplaten står fritt, må man forsikre seg om at topplaten ikke har et fritt spenn på mer enn 600 mm.

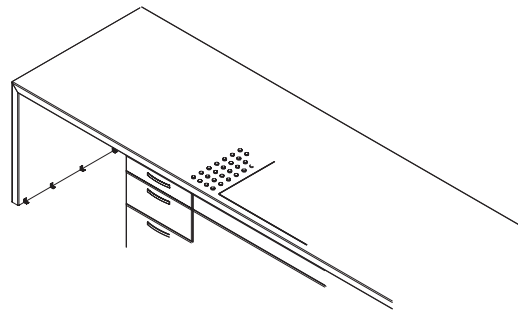

Hvis det frie spennet overstiger 600 mm. bør platen avstives i bredderetningen for å minimere platekrumning.

13.3 Forankring til gulv:

Står siden fritt, skal den være forankret forsvarlig til gulvet.

Avsnitt 14

Vedlikehold av benkeplater av heltre

14.1 Produktbeskrivelse

Heltre er et levende materiale som vil bevege seg i forhold til de omgivelsene det blir plassert i. Det som får treet til å bevege seg, er fuktinnholdet i luften.

Hvis treet tilføres fukt vil det utvide seg og hvis det tørker vil det krympe.

Heltresbenkeplater er tørket ut før produksjonen av benkeplaten, etter de regler som er gjeldende for møbeltørt tre slik at det har en trefuktighet på 8 ± 2 %.

Trefuktigheten vil i det daglige svinge sammen med omgivelsenes fuktighet, som også kalles relativ luftfuktighet. Den relative luftfuktigheten vil i et normalt inn klima, som er oppvarmet til 20 grader, svinge mellom 25–50 %. Disse svingningene i den relative fuktigheten medfører at trefuktigheten kommer til å svinge mellom 6 og 10 %.

De faktorer som har innvirkning på hvor mye treet beveger seg er følgende:

- Omgivelsenes fuktighet (den relative fuktigheten)
- Romtemperaturen
- Tresorten
- Benkeplatenes behandling

Etter montering av heltre benkeplater er det viktig å forsikre seg om at den beveger seg så lite som mulig for å

skåne bygninger, kjøkkenelementer samt benkeplaten for følgeskader av det.

Det er to av de fire nevnte punktene som kan gjøres noe ved for å sikre en jevn likevektsfuktighet i treet, nemlig temperaturen og benkeplatenes behandling. Se mer om dette i avsnittet "heltre i praksis".

Da heltre beveger seg må det påregnes at det med tiden dukker opp småsprekker (settingssprekker). Disse sprekkdannelsene er ikke reklamasjonsberettiget.

Heller ikke er det mulig helt å unngå småfeil som kvist, spill i treet, tørre kvaelommer når det brukes heltre. Likeså kan det på nye benkeplater være fargeforskjeller i trestavene. Disse fargeforskjellene vil med tiden utlignes etterhvert som benkeplaten tar farge fra sollyset.

14.2 Heltre i praksis

Som nevnt i forrige avsnitt er det to ting som er viktige for å ivareta en pen og brukbar benkeplate.

Det er viktig at det sikres et noenlunde konstant inneklimate mht. temperatur og fuktighet.

I et normalt inneklimate hvor temperaturen holdes noenlunde konstant og hvor det luftes regelmessig, vil den relative fuktigheten innendørs være omkring 50 % også selv om fuktigheten utendørs svinger mye. De ting som kan gjøres for å sikre at inneklimate er konstant er følgende:

- Unngå langvarige temperatursvingninger
- Luft jevnlig og bruk om mulig ventilator når det lages mat
- Unngå å endre markant på fuktigheten ved f.eks. å skure vegger med vann, lage nytt murverk, dampe ned tapet el.lign.

Selv om det gjøres foranstaltninger vil inneklimate endre seg en anelse etter årstiden.

Ved å behandle treet jevnlig med f.eks. olje oppnår man at trefuktigheten reagerer mye langsommere i forhold til den relative luftfuktigheten, siden treet hindres i å ta opp og avgj fukt.

Man kan dermed så å si "ta toppen" av de uunngåelige svingningene i treet fuktinnhold slik at treet beveger seg betydelig mindre.

Se mer om etterbehandling i de kommende avsnittene.

Heltre som påvirkes med høy varme, som f.eks. en stekepanne, vil tørke ut og følgelig få sprekkdannelser. Bruk derfor alltid egnede foranstaltninger ved hensetting av gryter el.lign.

Varmeavgivende artikler som f.eks. brødristerer eller kaffemaskiner kan, for visse fabrikaters vedkommende, avgj ganske sterk varme ned på benkeplaten.

Vær oppmerksom på dette i de tilfeller hvor artiklene daglig står på i lengre tid, da dette kan tørke ut treet med sprekkdannelser til følge.

Ripefastheten på benkeplaten avhenger mye av hvilken tresort den er produsert av. Generelt blir en heltresbenkeplate med tiden ripete av bruk. Ikke bruk kniver uten skjærebrett og unngå å trekke ripende emner, som f.eks. steintøy over benkeplaten.

Riper kan dog i de fleste tilfeller pusses vekk. Se mer om dette i de kommende avsnittene om etterbehandling av plater.

Sterkt fargende væsker, som f. eks. blekk, rødvin, rødbetesaft eller sterk fruktsaft, kan medføre misfarging av treet. Sørg derfor for å fjerne denne typen av væsker fortest mulig.

Hvis det er fare for at væskene ved avtøking blir fordelt over et større område, slik at flekken blir større av selve avtøkingen, kan det helles en anelse matolje over flekken innen avtøking. Dermed vil oljen kapsle inn væsken og sørge for at den blir lettere å fjerne. Denne måten bør imidlertid kun brukes hvis benkeplaten allerede er oljet.

En del tresorter som f.eks. eik og ask, inneholder garvesyre. Garvesyren kan være medvirkende til at tre kan få mørke skjolder ved langvarig kontakt med enkelte metaller.

Vær derfor oppmerksom på om metallgjenstander som stilles mer eller mindre permanent på benkeplaten, medfører skjolder.

Hvis skaden er skjedd, kan skjolder ofte slipes vekk i etterkant. Det kan dog være vanskelig å fjerne flekker på blekede benkeplater da disse kan bli skjoldede ved pussing.

Varme væsker som ligger over lengre tid på benkeplaten kan resultere i hvite dampskjolder på platen. Disse skjolder vil vanligvis forsvinne av seg selv etter kort tid. Skjoldene kan fjernes ved hjelp av en tørr varmekilde som f.eks. en hårføner.

14.3 Etterbehandling av natur- og hvitoljede benkeplater

Vedligehold av benkeplaten kan deles opp i to forskjellige kategorier:

- Daglig vedlikehold
- Etterbehandling

Daglig vedlikehold:

Det daglige vedlikeholdet bør foregå på en måte som ikke skader benkeplatenes overflatebehandling.

Ved oljede heltrebenkeplater skal det generelt utvises forsiktighet med å bruke vanlige husholdnings-rengøringsmidler. Heller ikke bør benkeplatene vaskes med sulfo.

Sulfo og mange av de vanlige rengøringsmidlene virker ved at de inneholder avfettende kjemikaler.

Oljede overflater beskytter treet ved at treporene fylles med forskjellige typer fettstoff som hindrer treet i å avgi eller motta fukt og smuss.

Derfor vil bruken av avfettende rengøringsmidler medføre at benkeplatene må etterbehandles oftere for å være tilstrekkelig beskyttede.

Det meste av smuss på benkeplatene kan ofte tørkes av med lunkent vann, noe som ikke skader en oljet overflate. Man kan også bruke såpetyper som såpespon eller grønnsåpe.

Etterbehandling:

Horn benytter en hærdende olje til behandling av såvel natur- som hvitolje. Denne typen olje utmerker seg ved at den danner en hinne som virker beskyttende på benkeplaten inntil den er slitt bort. Fra fabrikken er benkeplatene behandlet to ganger slik at de er klare til å tas i bruk.

Ved etterbehandling av benkeplatene anbefales det at det brukes en herdende oljetype lik den som den har fått fra fabrikken.

Hvis det brukes en ikke-herdende olje, kan dette være forbundet med risiko for at benkeplaten etter et par behandlinger får skjolder.

Hvor ofte etterbehandlingen skal foretas, er vanskelig å fastsette da det avhenger mye av hvordan benkeplaten brukes og rengjøres til daglig.

Som hovedregel bør benkeplatene i det først halve året behandles minst en gang per måned. Deretter bør benkeplaten behandles minst en gang hvert halvår. Det er imidlertid viktig at behandlingen foretas når det er nødvendig.

Benkeplaten trenger olje når den helt eller delvis fremstår ru og når slitflatene på benkeplaten synes tydelig.

Når man ønsker å pusse en oljet benkeplate for å fjerne riper mm. er det viktig at hele benkeplaten pusses like mye.

Hvis benkeplaten pusses punktvis vil benkeplaten bli lysere på disse stedene enn resten av platen og oljeinnholdet vil bli mindre. Disse flekkene vil for noen tresorters tilfelle være synlige i meget lang tid.

14.4 Etterbehandling av såpebandlede benkeplater (lutsåpe)

Vedlikehold av benkeplaten kan deles opp i to forskjellige kategorier:

- Daglig vedlikehold
- Etterbehandling

Daglig vedlikehold:

En såpebehandlet benkeplate er utelukkende beskyttet mot fukt og smuss ved at trets fibre fylles med såpe som reelt er et fettstoff. Dette hindrer fukt og smuss mot å trenge inn i treet.

Det bør i det daglige ikke anvendes normale rengøringsmidler, sulfo eller andre avfettende kjemikaler da disse vil resultere i at benkeplatene må etterbehandles oftere for å være tilstrekkelig beskyttede.

Det meste av smuss på overflaten kan ofte tørkes av med lunkent vann, hvilket ikke skader en såpebehandlet plate som er ordentlig mettet.

Man kan også bruke såpetyper som en mild blanding av såpespon, grønnsåpe el.lign.

Etterbehandling:

Plater som leveres lutvasket er fra Horn behandlet med en hvitpigmentert såpeløsning.

En såpebehandlet plate krever forholdsvis mye vedlikehold i den første perioden etter monteringen. Alle de små trefibrene skal mettes med såpe før det kan kalles en overflate som er resistent overfor fukt og smuss.

Umiddelbart etter montering anbefales det at platen behandles daglig med en kraftig såpeoppløsning

som blandes av ½ dl. Såpespon til 1 liter varmt vann. Såpeløsningen røres om inntil alle såpesponene er blitt oppløst i vannet.

Såpeløsningen fordeles på platen med en grov, ikke slipende svamp.

La såpen ligge på platen i ca. 15 minutter. Fordel såpen underveis slik at det i de 15 min. ikke oppstår tørre pletter på platen.

Tørk av platen med en klut oppvridd i lunkent vann og la overflaten tørke.

Etter behandlingen forventes det at fibre vil reise seg på overflaten.

Dette fjernes enkelt med et stykke fint sandpapir (ca.korn 220).

Bruk denne behandlingen daglig inntil platen synes "mettet" slik at den ikke lengre kan ta opp såpeløsningen.

Når benkeplaten er mettet med såpe skal den etterbehandles etter behov. Intervallet mellom etterbehandlingene avhenger mye av hvordan platen blir brukt samt hvordan den rengjøres til daglig.

Normalt må man regne med at en såpebehandlet benkeplaten bør etterbehandles minst en gang hver måned.

Allikevel bør du selv i det daglige vurdere om benkeplaten virker "tørre" eller om den blir vanskeligere å gjøre ren da dette er tydelige tegn på at benkeplaten trenger behandling.

Bänkskivor av massivt trä
Monterings- och underhållsanvisning

SE

**... kvalitet från
början till slut**

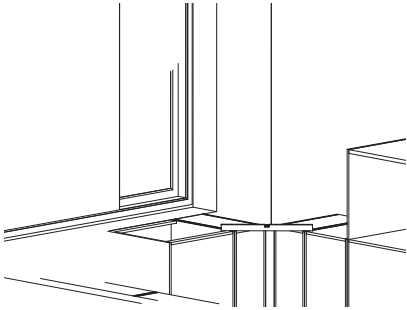
Innehållsförteckning:

- Avsnitt 1 Planering av underlaget
- Avsnitt 2 Montering av extra underlag
 - 2.1 Underlag vid hörn, fogar m.m.
 - 2.2 Framkantsstöd vid underlimmad diskho
 - 2.3 Stöd för friliggande bänkskivor
- Avsnitt 3 Provuppläggning och förborrning för fogning
- Avsnitt 4 Föreberedelser för fastsättning
 - 4.1 Fastsättning av skarvar
 - 4.2 Fastsättning av skivans ändar
 - 4.3 Extra fastsättning i breddriktningen
 - 4.4 Fastsättning i längdriktningen
- Avsnitt 5 Montering av olika fuktspärrar
 - 5.1 Fuktspärr på bänkskivans undersida
 - 5.2 Fuktspärr på bänkskivans bakkant
- Avsnitt 6 Användning av träblock vid utplacering av bänkskivor
 - 6.1 Användning av träblock vid utplacering av bänkskivor över skåp med helt tak
 - 6.2 Användning av träblock för bänkskivor som levereras som 60 mm med list
 - 6.3 Användning av träblock för bänkskivor som levereras som 60- och 80-mm-skivor
- Avsnitt 7 Spänna fast bänkskivorna
 - 7.1 Tätning av fogarna
- Avsnitt 8 Fastsättning/stöd av fogar
 - 8.1 Fastsättning/stöd av fogar ovanför skåp utan tak
 - 8.2 Fastsättning/stöd av fogar i närheten av skåpsidor
- Avsnitt 9 Rengöring av överflödigt fogmassa
- Avsnitt 10 Fastsättning av bänkskivor
- Avsnitt 11 Infällningar
 - 11.1 Avstånd från infällning till kant/skarv
 - 11.2 Kvarvarande bänkskiva i fram- och bakkant
 - 11.3 Minsta avstånd mellan flera spishällar
 - 11.4 Sågning med sticksåg
- Avsnitt 12 Bänkskivans fukt- och värmeskydd
 - 12.1 Fuktspärr vid platser som ger upphov till kondens
 - 12.2 Fuktspärr vid diskmaskin
 - 12.3 Fukt- och värmeskydd vid ugn, spishäll m.m.
- Avsnitt 13 Montering av "bryggor"
 - 13.1 Fastsättning av "bryggor"
 - 13.2 Förstärkning av "bryggor" med fritt spann
 - 13.3 Golvförankring
- Avsnitt 14 Underhåll av bänkskivor i massivt trä
 - 14.1 Produktbeskrivning
 - 14.2 Massivt trä i praktiken
 - 14.3 Efterbehandling av natur- och vitoljade bänkskivor
 - 14.4 Efterbehandling av såpbehandlade bänkskivor (såplut)

Avsnitt 1

Planering av underlaget

För att lyckas med monteringen av bänkskivorna är det viktigt att underlaget som bänkskivorna placeras på är plant och vågrätt.

Avsnitt 2

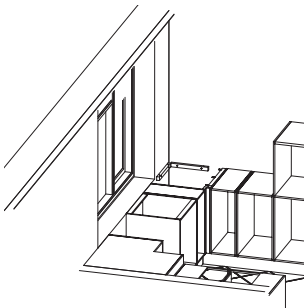
Montering av extra underlag

2.1 Underlag vid hörn, fogar m.m.

Utforma underlaget så att bänkskivorna stötts upp med 600 mm mellanrum.

Om det gäller platser som t.ex. hörn, där skåpen inte kan fungera som underlag, måste man skruva fast stödreglar på väggen för att stabilisera bänkskivan.

Det är också viktigt att se till att det finns stöd under hela skarvarnas längd förutom bänkskivans överhäng.

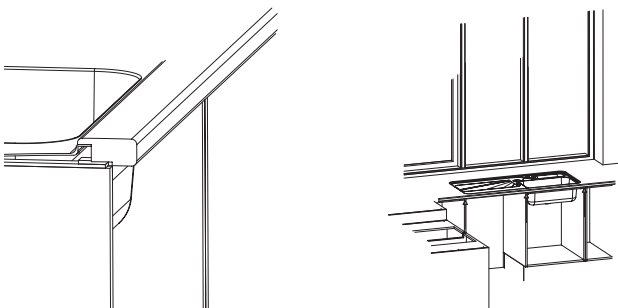

2.2 Framkantsstöd vid underlimmad diskho

När det gäller bänkskivor med underlimmade diskhoar är det viktigt att kontrollera om skivans framkant kan nå in och vila på skåpen.

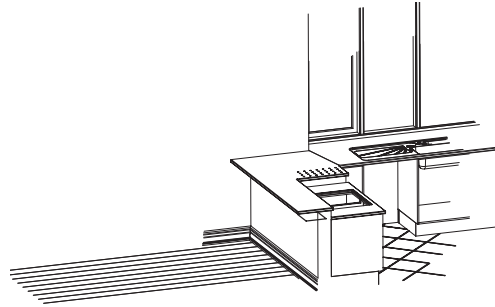
Vid diskhon finns en extra infällning där beslagen som håller diskhon på plats är placerade. Det är därför möjligt att bänkskivan inte vilar ordentligt på underlaget.

I sådana fall måste man lägga på passbitar på skåpens sidor så att bänkskivan vilar stadigt på underlaget.

2.3 Stöd för friliggande bänkskivor

Bänkskivor som monteras med fritt överhäng som är bredare än 250 mm måste alltid stötts med vinkelbeslag, T-järn eller dylikt.

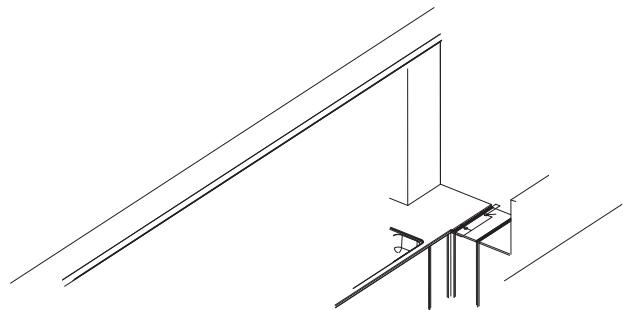

Avsnitt 3

Provuppläggning och förborring för fogning

Lägg på bänkskivorna och kontrollera att mått på överhäng, fasade kanter, vinklar och infällningar och annat stämmer.

Kontrollera att det finns utrymme för rörelse. Hur mycket bänkskivan kommer att röra sig måste bedömas på basis av vilken riktning den kommer att röra sig i samt vilket klimat som råder på monteringsplatsen. Lämna dock alltid en rörelsefog om minst 5 mm mot väggar, högskåp m.m. Kontrollera vid skarvarna att det går att nå infällningarna för fogbeslag på minst en av de tillhörande bänkskivorna. Om det inte är möjligt, vid t.ex. skåptaken, skall man markera för borrning med en ca Ø 50 skedborr.

Avsnitt 4

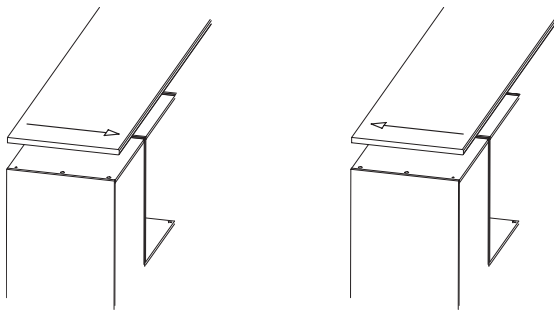
Förebereelser för fastsättning

Innan man borrar hålen för att skruva fast bänkskivan är det viktigt att bestämma i vilken riktning träet kommer att röra sig.

Bänkskivor i massivt trä kan för vissa träslag och under extrema förutsättningar röra sig upp mot 2 % i breddriktningen.

Träet har behandlats under kontrollerade förhållanden som motsvarar normalt inomhusklimat med en luftfuktighet på mellan 50 och 60 %. Under sådana förhållanden rör sig träet typiskt sett ca 1 %.

När man har avgjort åt vilket håll bänkskivan kommer att röra sig efter att den har monterats, skall man borra hålen för fästena med en $\varnothing 5$ och $\varnothing 10$ mm borr. De två skisserna nedan visar vilken betydelse hålens diameter har för skivans rörelse.

4.1 Fastsättning av skarvar

Båda de bänkskivor som skall fogas samman skall fästas vid skåpets tak eller liknande, så nära själva skarven som möjligt. Dessutom skall skivorna skruvas fast så långt ut mot fram- och bakkanten som möjligt.

Skrubar i fogens längdriktning bör placeras med högst ca 150 mm mellanrum.

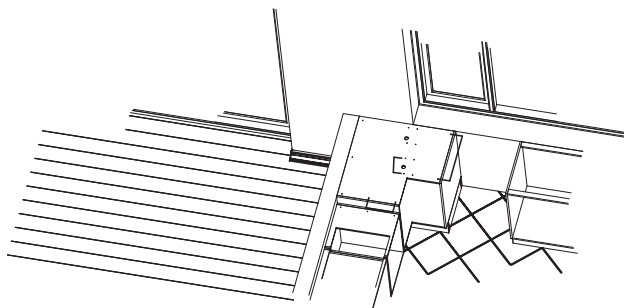
4.2 Fastsättning av skivans ändar

Ändarna på skivorna skall skruvas fast så nära fram- och bakkanterna som möjligt. Dessutom bör skivan skruvas fast med ett maximalt avstånd på ca 250 mm mellan varje skruv.

4.3 Extra fastsättning i breddriktningen

Skivorna skall fästas med ytterligare skruvar i skivornas längdriktning, både på fram- och bakkanten.

Dessutom bör skivorna skruvas fast i breddriktningen med ett maximalt avstånd på ca 500 mm mellan varje skruv.

4.4 Fastsättning i längdriktningen

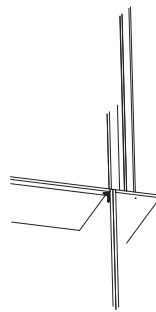
I längdriktningen skall avståndet mellan skruvarna inte vara större än ca 600 mm om det är möjligt på grund av skåp etc.

Avståndet mellan skruvarna i skivornas längdriktning bör aldrig överstiga 900 mm.

På andra platser där det anses att skåpens tak inte är tillräckligt stabila för att skruva fast bänkskivan i, t.ex. vid skåp med en list högst upp, bör man använda vinkelbeslag som förstärkning.

Vinkelbeslag bör också alltid användas om man vill plana ut skivor som är böjda vid fastsättningen, även om skåpen har tak.

Vinkelbeslagen följer med som standard i Horn:s servicepaket.

Avsnitt 5

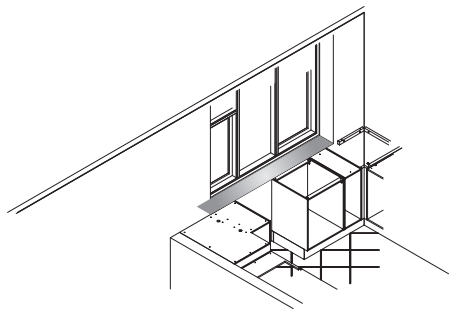
Montering av olika fuktspärrar

Vidta nödvändiga förberedelser för att undvika fuktskador på den monterade bänkskivan.

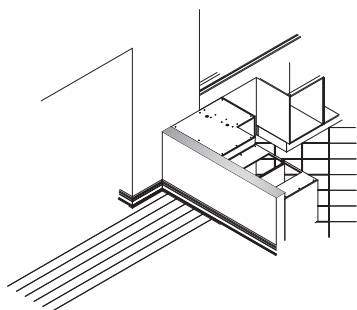
5.1 Fuktspärr på bänkskivans undersida

På följande platser bör man montera en fuktspärr på skivans undersida:

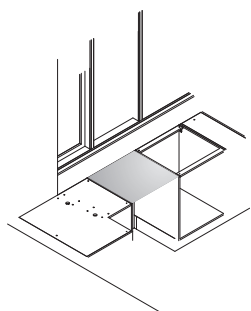
På platser där bänkskivans undersida vilar mot en yttervägg.

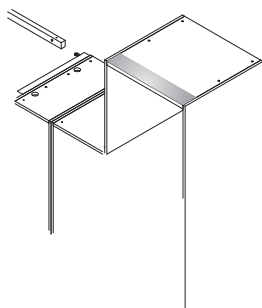
På platser där bänkskivans undersida vilar mot fuktiga innerväggar.

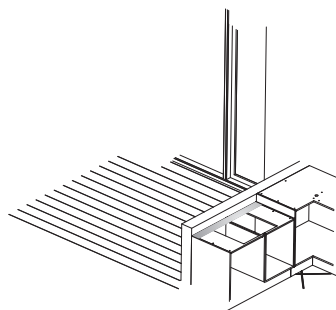
På bänkskivor som monteras fast ovanför diskmaskin (se också avsnitt 12.2).

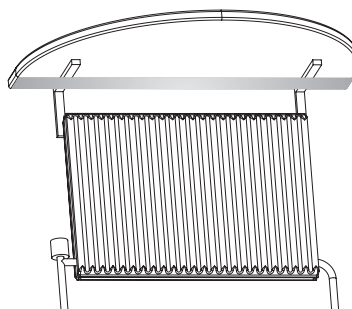
På bänkskivor som monteras fast ovanför ugn eller mikrovågsugn (se också avsnitt 12.3).

På bänkskivor som monteras fast ovanför spishäll (se också avsnitt 12.3).

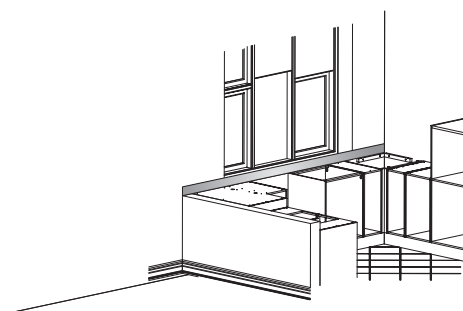
På bänkskivor som har monterats fast ovanför element eller annan värmekälla.

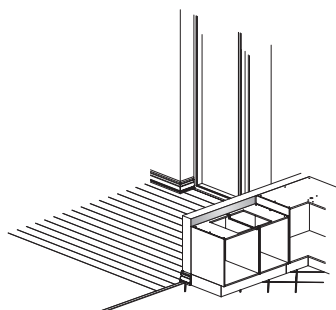
5.2 Fuktspärr på bänkskivans bakkant

På följande platser bör man montera en fuktspärr på skivans bakre kant:

På bänkskivor som monteras så att bakkanten kommer i kontakt med ytterväggar.

På bänkskivor som monteras på ett sådant sätt att bakkanten kommer i kontakt med fuktiga innerväggar.

Avsnitt 6

Användning av träblock vid utplacering av bänkskivor

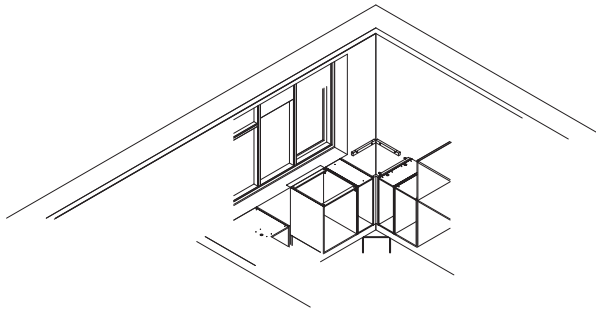
6.1 Användning av träblock vid utplacering av bänkskivor över skåp med helt tak

Det är viktigt att montera bänkskivor i massivt trä så att de åldras på samma sätt på båda sidor. Om de inte monteras på detta sätt kan bänkskivorna med tiden bli böjda.

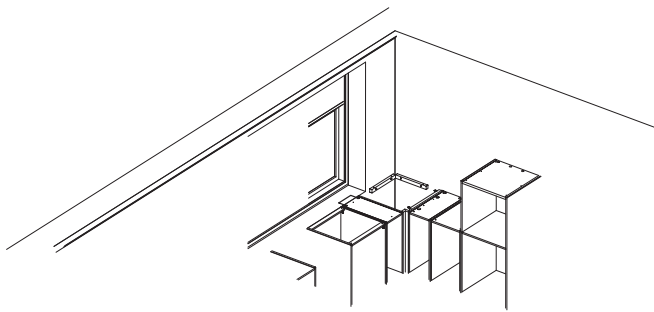
Därför är det viktigt att ge plats för detta när skåpen har tak eller annat stöd som kan hindra luften från att cirkulera.

När skåpen har ett helt tak görs detta enkelt och säkert genom att bänkskivorna placeras på lister så att de höjs minst 3 mm från skåpen.

När lister används på detta sätt är det viktigt att kontrollera att bänkskivorna stötts var 600 mm i längdriktningen, och i så stor utsträckning som möjligt i hela bänkskivans bredd.

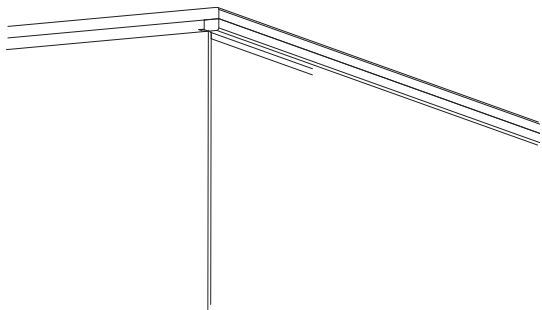
Förutom avståndslisterna måste hål göras i den bakersta delen av skåpstommen för att göra det möjligt för luft att cirkulera fritt. Hålen bör ha en diameter som inte understiger 25 mm och de bör ha ett inbördes avstånd på ca 200 mm.

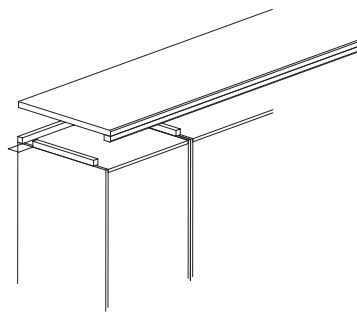
6.2 Användning av träblock för bänkskivor som levereras som 60 mm med kantlist

Bänkskivor som levereras som 60 mm med kantlist levereras med lister av spånskiva som är avsedda att höja upp bänkskivorna vid montage.

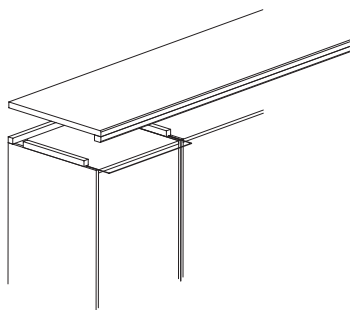
När man lägger på bänkskivan är det viktigt att kontrollera att skivans list når in att vila på stödytan med ca 10 mm.

Placera ut stödlister så att de ger stöd åt bänkskivan med 50 mm avstånd i breddriktningen. Detta görs enklast genom att stödlister placeras ut längs alla skåpsidor.

De tvärgående listerna bör således placeras så att det finns ca 600 mm mellan dem, och avståndet bör inte vara större än 900 mm.

6.3 Användning av träblock för bänkskivor som levereras som 60- och 80-mm-skivor

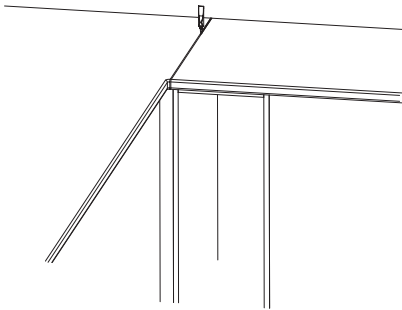
Bänkskivor som är verkliga 60- eller 80-mm-bänkskivor skall höjas upp på samma sätt som beskrivs i avsnittet om kantlister ovan. 60- och 80-mm-bänkskivor produceras som standard med redan monterade upphöjningslister, så de bör vara färdiga för montage. Följ dock noga anvisningarna i föregående avsnitt om det görs infällningar i skivan som tar bort upphöjningslisterna.

Avsnitt 7

Spänna fast bänkskivorna

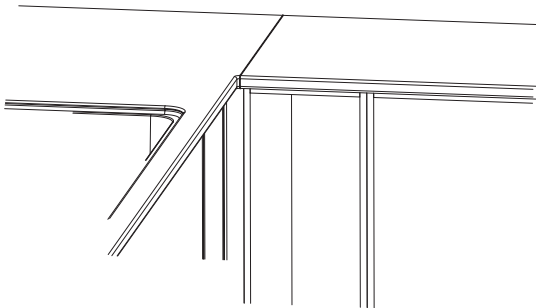
7.1 Tätning av fogarna

Dra isär bänkskivorna ca 2–3 mm från varandra. Applicera därefter det bilagda tätningsmedlet i skarven, dvs. även i framkanten och, så långt det är möjligt men dock minst 40 mm, under bänkskivan.

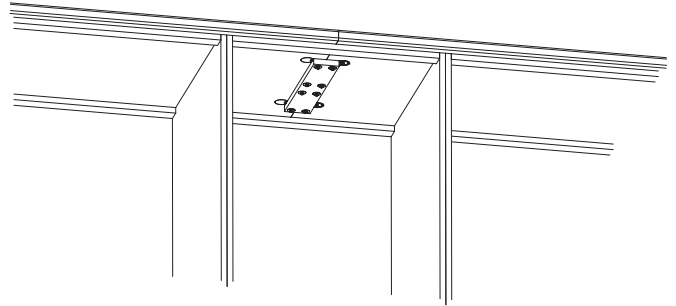
Spännbeslagen skall spännas fast innan en hinna skapas på fogmassan, dvs. inom ett par minuter under normala förhållanden.

Vid rätt montage skall smalfogmassan pressas ut i hela fogens längd samt vid framkanten när skivorna sätts fast.

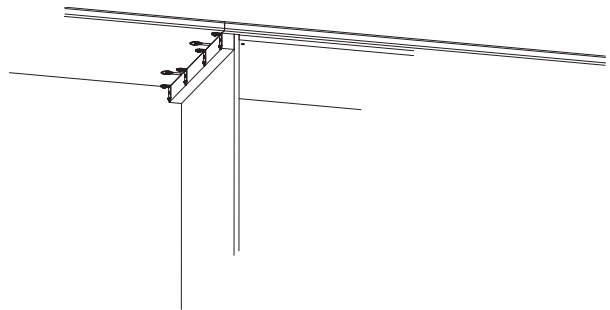
8.1 Fastsättning/stöd av fogar ovanför skåp utan tak

När det gäller skarvar på bänkskivor som ligger fritt eller ovanpå skåp utan överdel, dvs. på ett sätt som innebär att det inte är möjligt att stötta bänkskivan med något som är i direkt kontakt med fixerade punkter som t.ex. väggar, skåp eller liknande, skall man använda skarvblock.

8.2 Fastsättning/stöd av fogar i närheten av skåpsidor

Skarvar som sitter precis vid en skåpsida kan sättas fast genom att man monterar vinkelbeslag på en list som därefter görs fast vid skåpets sida.

Avsnitt 8

Fastsättning/stöd av fogar

När bänkskivor görs fast vid skåp eller liknande skall spännbrickor alltid användas. Det finns mycket stora krafter i en bänkskiva som vill röra på sig och om man inte använder spännbrickor, t.ex. i överdelen på ett skåp, kan skruvhuvudet dras genom skåpets tak.

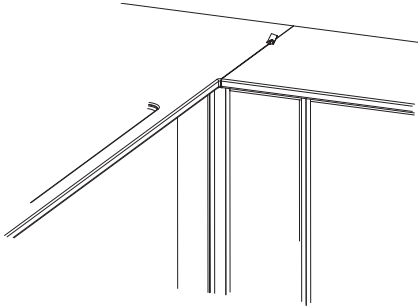
Skarvarna är ofta den plats där bänkskivan kan ge problem på längre sikt. Var därför alltid noga med att göra fast bänkskivan ordentligt. Nedan visas några exempel på olika lösningar om skarven inte finns direkt ovanför en skåpsida.

Avsnitt 9

Rengöring av överflödig fogmassa

Överflödig fogmassa tas bort med en slät träbit eller trasa som inte gör repor. Smuts från fogmassan rengörs enklast med underhållsolja. Oljan tas enkelt bort så att ytan verkar torr.

Oljan följer med som standard i Horn:s servicepaket.

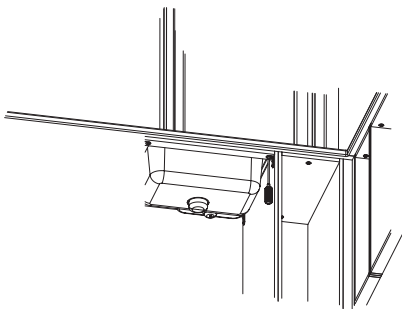
Avsnitt 10

Fastsättning av bänkskivor

Bänkskivorna sätts fast i borrhålen enligt avsnitt 4. Använd alltid skruvar med spännbrickor för att göra fast bänkskivorna.

Delar som vilar mot halvvägg eller liknande, där det är svårt att använda skruvar, skall fästas ordentligt vid underlaget, t.ex. med silikon.

Obs! Om bänkskivan har gjorts fast vid underlaget så att den inte kan avlägsnas utan att skada möbeln ifråga, utgår inte någon ersättning för möbeln vid eventuell efterföljande reklamation.

Avsnitt 11

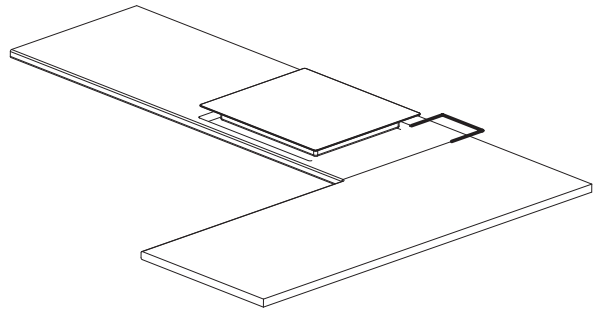
Infällningar

Gör alltid infällningar något större än den utrustning som skall monteras (ca 5 mm) så att diskho, spishäll och liknande inte hamnar i kläm när träet rör på sig.

För att minimera riskerna för skador på bänkskivan i samband med montering av spishällar, se avsnitt 12.3.

11.1 Avstånd från infällning till kant/skarv

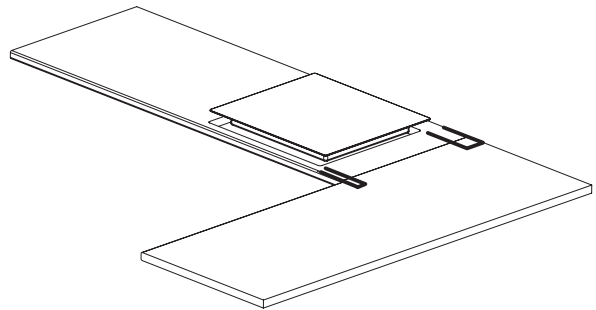
Vid infällningar skall det alltid finnas minst 200 mm trä kvar på båda sidor.

11.2 Kvarvarande bänkskiva i fram- och bakkant

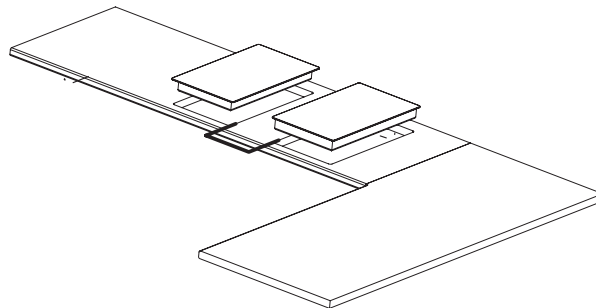
Vid infällningar bör man lämna kvar minst 50 mm av skivan i både fram- och bakkant

Infällningarna skall alltid göras så att fram- och bakkant kan nå in och vila på underlaget (skåp eller annat).

11.3 Minsta avstånd mellan flera spishällar

Om man monterar två spishällar måste det finnas minst 250 mm mellan dem för att minimera risken för torrspäckor.

11.4 Sågning med sticksåg

Vid sågning med sticksåg i bänkskivor av massivt trä är det viktigt att använda en sågklinga med uppåtgående tänder (Bosch 101 B).

En sågklinga med nedåtgående tänder kan slå tillbaka kraftigt, även när sågens pendel är avstängd.

Om man skall göra en infällning som skall se snygg ut på ovasidan, bör man såga från undersidan.

Om man skall såga i bänkskivor med fastmonterade hålkäl är det viktigt att inte såga i de skruvar som håller fast hålkälen.

Hålkäl som monterats längs med träets ådring är både skruvade och limmade när de lämnar fabriken. Därför gör det inget om skruvar som är i vägen tas bort på mindre bitar.

Hålkäl som har monterats i träkanter är limmade i ena änden eller har bara skruvats fast.

Om någon av dessa skruvar hamnar i vägen bör de bytas ut mot mindre skruvar.

(Sågklinga med uppåtgående tänder)

Avsnitt 12

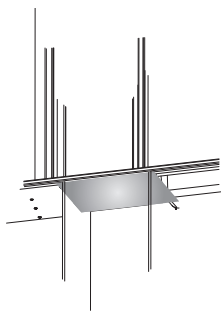
Bänkskivans fukt- och värmeskydd

12.1 Fuktspärr vid platser som ger upphov till kondens

När man monterar diskho och blandare direkt i bänkskivan eller gör hål eller infällningar för rör som kan ge upphov till kondens eller annan fukt skall bänkskivornas kärnmaterial tätas ordentligt med silikon innan de monteras.

12.2 Fuktspärr vid diskmaskin

I närheten av diskmaskinen bör fuktspärr monteras så att hela bänkskivans undersida täcks i hela skivans bredd och så att den täcker de skåpsidor som kommer i kontakt med diskmaskinen.

Fuktspärren skall sättas fast mycket noggrant och sprickor som bildas i träet runt diskmaskinen ersätts inte om fuktspärren inte har gjorts fast på rätt sätt.

Diskmaskinsleverantören levererar oftast en skyddslist med produkten. Den måste alltid monteras enligt leverantörens anvisningar.

12.3 Fukt- och värmeskydd vid ugn, spishäll m.m.

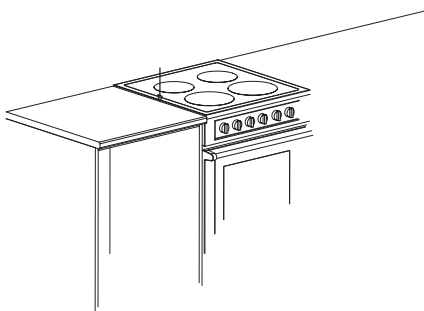
På bänkskivor som placeras direkt ovanpå ugn, spishäll eller andra delar som kan utveckla ånga eller kraftig värme, kan det vara nödvändigt att montera värmeskydd enligt de föreskrifter som anges för fuktspärr i avsnitt 12.2 om montering av diskmaskiner.

Vid föremål som ger kraftig värme, t.ex. spisar, skall man vidta åtgärder för att undvika att bänkskivans kant torkar ut.

Detta görs enklast genom att täta kanterna med silikon och sedan applicera värmeskyddet.

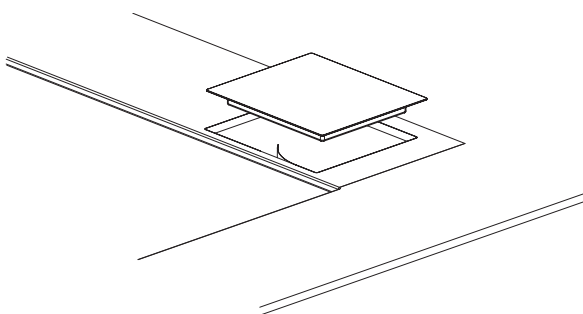
Man måste alltid räkna med att sprickor kan uppstå, trots alla åtgärder som vidtagits. De bör i så fall behandlas så snabbt som möjligt.

Sprickbildning på grund av värme ersätts inte.

När man skär ut plats för spishäll är det viktigt att skydda infällningens insida mot uttorkning.

Förslut med silikon och applicera värmeskydd. Sprickbildning på grund av värme ersätts inte.

Avsnitt 13

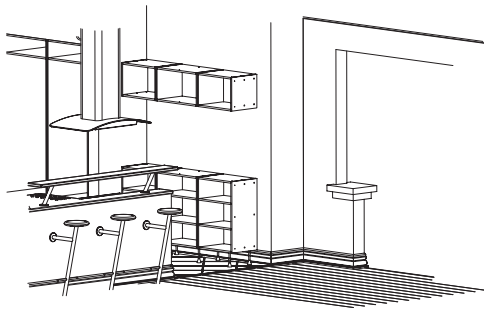
Montering av "bryggor"

"Bryggor" av massiva träskivor är antingen fingerskarvade eller levereras med geringsfogar. "Bryggor" med geringsfogar levereras plattförpackat, medan fingerskarvade "bryggor" har sammanfogats redan på fabriken.

13.1 Fastsättning av "bryggor"

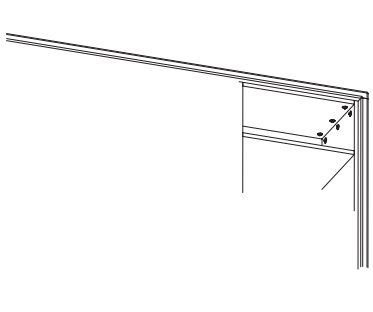
Håll för att fästa "bryggor" borras på samma sätt som vid montering av vanliga bänkskivor, se avsnitt 4.

"Bryggfogen" i sig skall sättas fast på samma sätt som en vanlig fog/skarv, oavsett om det handlar om en geringsfog eller fingerskarv.

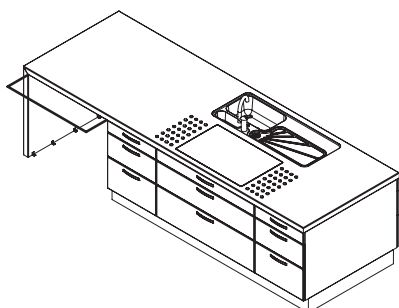
Vid montering av "bryggor" är det viktigt att luft skall kunna cirkulera på undersidan av både överdel och sidyta.

Därför gäller det, på samma sätt som för vanliga bänkskivor, att de skall höjas upp ca 3 mm om skivorna skall komma i kontakt med skåp med tak eller skåpsidor.

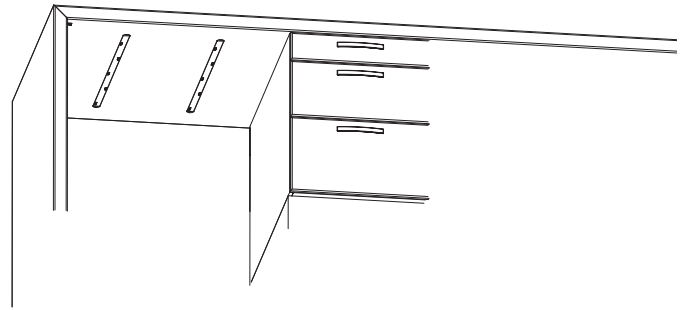

13.2 Förstärkning av "bryggor" med fritt spann

Om en "brygga" monteras så att sidytan står fritt är det viktigt att toppskivan inte har ett spann på mer än 600 mm.

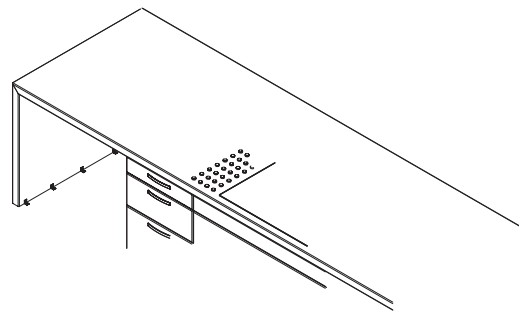

Om det fria spannet överstiger 600 mm, bör bänkskivan förstärkas i breddriktningen för att minimera skivans böjning.

13.3 Golvförankring

Om sidan står fritt, måste den förankras ordentligt i golvet.

Avsnitt 14

Underhåll av bänkskivor i massivt trä

14.1 Produktbeskrivning

Massivt trä är ett levande material som rör sig i förhållande till de omgivningar det placerats i. Det som gör att träet rör på sig är luftfuktigheten.

Om träet tillförs fukt kommer det att utvidga sig och om det torkar kommer det att krympa.

Bänkskivor i massivt trä torkas före produktion enligt vad som gäller för möbeltorr trä, så att det håller en fuktighetsgrad om 8 ± 2 %.

Träfuktigheten varierar dag för dag på samma sätt som fuktigheten i omgivningen, vilket också kallas den relativa luftfuktigheten. I normala inomhustemperaturer om 20 grader varierar den relativa luftfuktigheten mellan 25 och 50 %. Dessa variationer i den relativa fuktigheten gör att träfuktigheten kommer att variera mellan 6 och 10 %.

De faktorer som inverkar på träets rörelse är följande:

- Omgivningens fuktighet (den relativa luftfuktigheten)
- Rumstemperaturen
- Träslaget
- Bänkskivans behandling

Efter montage av bänkskivorna i massivt trä är det viktigt att se till att bänkskivan rör sig så lite som möjligt, för att skona byggnader, köksdelar samt bänkskivor från följdsador på grund av detta.

Två av de ovanstående fyra punkterna kan åtgärdas för att skapa en jämn träfuktighet, nämligen temperaturen och bänkskivornas behandling.

Läs mer om detta i avsnittet "Massivt trä i praktiken".

När massivt trä rör på sig måste man räkna med att småsprickor uppkommer med tiden (sättningsprickor). Ersättning för sådana sprickor utgår inte.

På samma sätt är det omöjligt att helt undvika vissa smärre fel såsom kvisthål, reflektioner i träet, torra växtsaffickor (kåda) när man använder massivt trä. På nya bänkskivor kan det också vara stor färgskillnad på träets stavar. Denna färgskillnad kommer med tiden att jämnas ut sig, allteftersom bänkskivan tar färg från solljuset.

14.2 Massivt trä i praktiken

Som nämndes i föregående avsnitt är det två saker som är mycket viktiga för att bibehålla en fin och användbar bänkskiva.

Det är viktigt att se till att inomhusklimatet är någorlunda konstant vad gäller temperatur och fuktighet.

I ett normalt inomhusklimat, där temperaturen hålls någorlunda konstant, och som regelbundet vädras ut, kommer den relativa luftfuktigheten ligga på omkring 50 %, även om luftfuktigheten utomhus ändrar sig mycket.

Följande åtgärder kan vidtas för att hålla inomhusklimatet konstant:

- Undvik långvariga temperatursvängningar.
- Vädra ofta och använd om möjligt fläkt vid matlagning.
- Undvik att ändra fuktigheten markant, t.ex. genom att torka av väggar, applicera nytt murbruk, ånga bort tapet eller liknande.

Även om man vidtar försiktighetsåtgärder kommer inomhusmiljön att ändra sig en aning under året. Genom att behandla träet på samma sätt hela tiden, t.ex. med olja, kommer träfuktigheten att reagera mycket långsammare jämfört med den relativa luftfuktigheten, då träet hindras från att ta upp och avge fukt.

Därmed kan man säga att man "jämnar ut toppen" på de oundvikliga variationerna i träets fuktighet, så att träet rör mycket mindre på sig.

Se mer om efterbehandling i följande avsnitt.

Massivt trä som kommer i kontakt med hög värme, t.ex. en stekpanna, kommer att torkas ut, vilket kan orsaka sprickor.

Använd därför alltid avställningsskydd till grytor och liknande.

Föremål som avger värme, t.ex. brödrostar eller

kaffebryggare, kan när det gäller vissa fabrikanter avge en kraftig värme direkt på bänkskivan.

Tänk på detta när föremålen dagligen används under lång tid. Det kan torka ut träet och orsaka sprickor.

Bänkskivornas förmåga att motstå repor beror till stor del på träslaget. I allmänhet repas bänkskivor av massivt trä vid användning. Använd inte kniv utan skärbräda och undvik att dra saker över bänkskivan som kan repa ytan, t.ex. keramikföremål.

Repor kan dock i de flesta fall slipas bort.

Se mer om efterbehandling i följande avsnitt.

Starkt färgade vätskor, som t.ex. bläck, rödvin, rödbetssaft eller stark fruktsaft kan missfärga träet. Torka därför bort sådana vätskor så fort som möjligt.

Om det finns risk för att sådana vätskor sprids ut över ett större område när de torkas bort, så att fläcken faktiskt blir större när vätskan torkas bort, kan man hålla en aning vegetabilisk olja på fläcken innan den torkas bort. Oljan kapslar in vätskan och gör att den blir lättare att få bort. Det bör dock bara göras om bänkskivorna redan var inoljade från början.

En del träslag som ek och ask innehåller garvsyra.

Den kan medverka till att träet får mörka fläckar under långvarig kontakt med vissa metaller.

Var därför uppmärksam på att metallföremål som står mer eller mindre permanent på bänkskivan kan orsaka fläckar. Om skadan redan har skett kan fläcken ofta slipas bort i efterhand. Det kan dock vara svårt att få bort fläckar på blekta bänkskivor, eftersom dessa kan få fläckar om de slipas.

Varma vätskor som under längre tid ligger på bänkskivan kan orsaka vita fuktfläckar på skivan. Dessa fläckar försvinner vanligtvis snabbt av sig själva.

Fläckarna kan tas bort med en torr värmekälla som t.ex. en hårfön.

14.3 Efterbehandling av natur- och vitoljade bänkskivor

Underhållet av bänkskivan kan delas upp i två olika delar.

- Dagligt underhåll
- Efterbehandling

Dagligt underhåll:

Dagligt underhåll bör ske på ett sätt som inte skadar bänkskivans ytbehandling.

I fråga om oljade bänkskivor i massivt trä måste man i allmänhet vara mycket försiktig med att använda vanliga rengöringsmedel. Bänkskivorna bör inte heller rengöras med diskmedel.

Diskmedel och många vanliga rengöringsmedel innehåller avfettningsmedel.

Oljade ytor skyddar träet genom att fylla igen träporerna med olika typer av fetter så att träet inte kan avge eller motta fukt och smuts.

Användning av avfettande rengöringsmedel skulle därför innebära att bänkskivorna måste efterbehandlas oftare för att ha tillräckligt skydd.

Den mesta smutsen på bänkskivor kan ofta torkas av med ljummet vatten, vilket inte skadar en oljad yta. Man kan också använda olika typer av såpa som tvålflingor eller brun såpa.

Efterbehandling:

Horn använder en härdande olja för att behandla både natur- och vitolja. Denna typ av olja kännetecknas av att den bildar ett skyddande lager på bänkskivan som skyddar träet tills det nöts bort. Bänkskivorna har behandlats två gånger på fabrik och är redo att tas i bruk.

Vid efterbehandling av bänkskivorna rekommenderas användning av en härdande typ av olja som levererats från fabriken.

Om man inte använder en härdande olja kan det göra att bänkskivan blir fläckig efter ett par behandlingar.

Hur ofta man skall efterbehandla träet är svårt att säga eftersom det i stor utsträckning beror på hur bänkskivan används och rengörs varje dag.

Som huvudregel bör bänkskivorna behandlas minst en gång per månad under det första halvåret. Därefter bör bänkskivan behandlas minst en gång per halvår.

Det är dock viktigt att behandling görs när det är nödvändigt.

Bänkskivan bör oljas när den helt eller delvis verkar ojämn och när det tydligt går att se de slitna platserna på bänkskivan.

Om man vill slipa en bänkskiva för att ta bort repor m.m. är det viktigt att slipa hela bänkskivan lika mycket.

Om man endast slipar bänkskivan på vissa ställen kommer träet att bli ljusare på dessa platser och oljeinnehållet att minska. Dessa fläckar kan på en del träslag synas under mycket lång tid.

14.4 Efterbehandling av såpbehandlade bänkskivor (såplut)

Underhållet av bänkskivan kan delas upp i två olika delar.

- Dagligt underhåll
- Efterbehandling

Dagligt underhåll:

En såpbehandlad bänkskiva skyddas endast mot fukt och smuts genom att träets fibrer fylls med såpa som i realiteten är en typ av fett. Detta hindrar fukt och smuts från att tränga in i träet.

Man bör i dessa fall inte använda normala rengöringsmedel, diskmedel eller andra avfettande

medel eftersom dessa kan göra det nödvändigt att efterbehandla bänkskivorna oftare, för att de skall ha tillräckligt skydd.

Den mesta smutsen på bänkskivorna kan ofta torkas av med ljummet vatten, vilket inte skadar en såpbehandlad bänkskiva som är ordentligt mättad.

Man kan också använda olika typer av såpa, som tvålflingor i en svag blandning, brun såpa eller motsvarande.

Efterbehandling:

Bänkskivor som levereras såplutade har av Horn behandlats med en vitfärgad såplösning.

En såpbehandlad skiva kräver förhållandevis mycket underhåll under den första tiden efter monteringen. Alla de små träfibrerna måste mättas med såpa innan man får en yta som kan motstå fukt och smuts.

Det rekommenderas att bänkskivorna behandlas med en stark såplösning av 0,5 dl tvålflingor och 1 liter varmt vatten direkt efter montering. Såplösningen måste röras om till dess att alla tvålflingor har lösts upp i vattnet. Såplösningen fördelas på skivan med en grov svamp som inte repar.

Låt såpan ligga kvar på bänkskivan i ca 15 minuter.

Fördela såpan efterhand så att det inte under de 15 minuterna uppstår några torra fläckar på bänkskivan.

Torka av bänkskivan med en trasa som har vridits i ljummet vatten och låt ytan torka.

Efter behandlingen måste man förvänta sig att det uppkommer fiberresning på ytan.

Den kan enkelt tas bort med en liten bit fint sandpapper (kornighetsgrad ca 220).

Gör denna behandling varje dag tills bänkskivan blir "mättad", så att den inte längre kan suga upp såplösningen.

När bänkskivan har mättats på såpa skall den efterbehandlas vid behov. Hur ofta sådan efterbehandling skall ske beror i stor utsträckning på hur bänkskivan används och rengörs varje dag.

I normala fall bör man efterbehandla en såplutad bänkskiva minst en gång per månad.

Var dock noggrann med att löpande kontrollera om bänkskivan verkar "torr" eller om det blir svårare att få bort smuts från den, eftersom detta är ett tydligt tecken på att bänkskivan bör behandlas.